

ॐ

॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

रुतम्भरा

आत्मनो हिताय जगतः सुभाय

प.पू. गुरुदेवश्री योगभिक्षु

वर्ष - ३६ (जन्युआरी, फ़ेब्रुआरी, मार्च)

मानद् तंत्री : मिनिष पटेल

VOL - XXXVI 2020-21

ISSUE-III

‘योग’ भिक्षा लावीओ, ‘भिक्षु’ बनी गुरुद्वार;
मुमुक्षु जइर पामशे, सौनो मुजमां भाग.

॥ ॐ ॥
॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

પૂજ્ય ગુરુદેવ, મેગનીફાયર ચશ્માથી જોઈને, પોતાના કાનના મશીનના, રાઈના દાણા જેવડા સ્કૂને ફેરવીને, વોલ્યુમ ઠીક કરે છે.

● ઓમ્ પરિવારના ઉત્સવો ●
સ્થળ

કયા પ્રસંગ નિમિત્તે	સ્થળ	ઉજવવાની તારીખ
મહાશિવરાત્રી નિમિત્તે	કુચુમ હરનાથ મંદિર, અમરેશ્વર મહાદેવની સામે, વારાહી દરવાજા, ઉમરેઠ- ડાકોર રોડ, મુ. ઉમરેઠ, જિ. આણંદ	૧૪-૩-૨૦૨૧ રવિવાર સવારે ૧૦ થી ૨
હનુમાન જયંતી નિમિત્તે	અનિલભાઈ ગોવિંદભાઈ એન. પ્રજાપતિ સી ૧/૧, ભદ્રેશ્વર સોસાયટી, અંકુર ચાર રસ્તા, નારણપુરા, અમદાવાદ-૧૩	૦૨-૦૫-૨૦૨૧ રવિવાર સવારે ૮.૩૦ થી ૧૧

વર્તમાન પરિસ્થિતીને ધ્યાનમાં રાખીને કાર્યક્રમ ની ઉજવણી કરવી કે નહીં તે જે તે સમયે નક્કી થશે.

॥ ॐ ॥

॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

રુતમ્ભરા (ऋतम्भरा) એટલે અનુભવયુક્ત સત્યથી ભરેલું બહુજનહિતાય-બહુજનસુખાય

સમય અને સાધનોનો સદુપયોગ

- ભાવેશ રાવલ

પૂજ્યશ્રીની ઉપર્યુક્ત તસ્વીરમાં જણાય છે કે, તેઓ ૯૨ વર્ષની ઉંમરે પણ સમય સાથે આધુનિક સાધનોનો યોગ્ય ઉપયોગ કરી શકે છે-કરે છે. અવનવાં સાધનો-વસ્તુઓ આપણે મેળવી તો લઈએ પણ જો આપણે તેનો યોગ્ય સમયે યોગ્ય ઉપયોગ ન કરીએ, તો ફક્ત નાણાંનો વ્યય કરીને ઘરમાં ભંગાર જ ભેગો કર્યો કહેવાય. મને છેલ્લાં બારેક વર્ષથી પૂજ્યશ્રીની કૃપાથી ગુરુકુળમાં ('ધર્મમેઘ'માં) શિક્ષાર્થી પૂજ્યશ્રીને નજીકથી જોવાનો-જાણવાનો અમૂલ્ય લાભ મળ્યો છે. ૯૨ વર્ષની તેમની ઉંમરે પણ દરેક પ્રવૃત્તિમાં જે તેમનો જ્ઞાન-સભર, અદ્ભુત લગાવ હોય છે, તે એક નવયુવાનને પણ કંઈક વિચારવા મજબૂર કરી દે છે. તેઓશ્રી ઘણી વાર કહેતા હોય છે કે માણસને કાને ઓછું સંભળાય તોય એ ચલાવી લે છે, પણ જો દાંત કે આંખમાં તકલીફ થાય, તો તરત જ વગર આળશ ડોક્ટર-નિષ્ણાંતની સલાહ લઈને તેનો યોગ્ય ઈલાજ કરાવે છે કેમકે કાનમાં તકલીફ થાય, તો ઓછું સંભળાય અને સાંભળવામાં તે ચલાવી લે મનથી તો નિરાશ થતો રહે, પણ કાનમાં મશીન લગાવવામાં સંકોચ-શરમ અનુભવે અને એ મશીનની સારસંભાળ લેવામાં આળશ આવે વગેરે. પણ જો દાંતમાં તકલીફ થાય તો ખાવામાં તકલીફ અને તે જ રીતે આંખમાં તકલીફ થાય તો જોવાનું પણ ઓછું થાય એટલે એ પણ ન ચાલે, માટે માણસને કાન કરતાં આંખ અને આંખ કરતાં દાંતની કિંમત વધુ સમજાય છે, માટે તેનો ઉપચાર એ તરત જ કરે છે. ઉપરની તસ્વીરમાં પૂજ્યશ્રી બિલોરીકાય (મેગ્નિફાયર)નાં ચશ્માં પહેરીને

કાનના સાંભળવાના કોડી જેવડા મશીનની અંદર આવેલા રાઈના દાણા જેવડા સ્કૂને ફેરવીને અવાજનું સેટિંગ કરી રહ્યા છે. આટલી ઉંમરે કાનના મશીનનો ઉપયોગ અને તેમાં અવાજનું સેટિંગ ફરી જાય અને બરાબર સંભળાય નહીં તો મેગ્નિફાયર ચશ્માં દ્વારા તે કોડી જેવડા મશીનની અંદર આવેલા સ્કૂ દ્વારા અવાજને સેટ કરવો એ એક ૯૨ વર્ષની જૈફવયે સમય અને સાધનનો ઉપયોગ કરીને સ્વસ્થ જીવન જીવવું તેનું એક ઉત્કૃષ્ટ દૃષ્ટાંત છે. તેમની દિનચર્યામાં આવાં અનેક દ્રષ્ટાંત દરેક ઉંમરના લોકોને સમયનો સદુપયોગ કરીને બહેતર જીવવાની નહીં કે પસાર કરવાની પ્રેરણા આપે છે, કરવાની પ્રેરણા આપે છે.

ગુરુજીએ ઘણી બધી કલાઓ-વિદ્યાઓ જાણી છતાં અંગ્રેજી ભાષાથી કેમ અજાણ રહ્યા હશે!?

જવાબ : તેનાં ઘણાં કારણો હોઈ શકે, પણ મુખ્ય પરમાત્માની ઈચ્છા. જો અમે અંગ્રેજી જાણતા હોત તો કોઈ એક ભૌતિક ક્ષેત્રમાં એક મોટા હોદ્દેદાર બનીને રહી ગયા હોત, તો યોગક્ષેત્રના 'યોગત્મિક્ષુ' બની શક્યા ન હોત. ઓમ્ પરમાત્માને અમને 'યોગત્મિક્ષુ' બનાવવા હશે, એટલે અંગ્રેજી ભાષાના વિદ્વાન ન થવા દીધા.

પરમાત્મા જે કરે તે સારા માટે જ, તેમાં આપણું કલ્યાણ જ હોય. અને આવું ને આટલું સમજવાની બુદ્ધિ પણ પરમાત્મા જ આપે.

નેવુંમા વર્ષમાં શુભપ્રવેશ કરેલ તે નિમિત્તે પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગિભિક્ષુજી મહારાજનાં આશીર્વચન

તા. ૨૫-૩-૨૦૧૮, રવિવાર, શ્રી દેવચંદભાઈ પટેલનું નિવાસસ્થાન

સંકલન - શશિકાંત પટેલ

સત્યધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને તેમની જય તો જ આપણી જય.

વિક્રમસંવત ૨૦૭૩ ના આસો વદ દશમના દિવસે ઓમ્પરિવારના આધ્યાત્મિક વડા પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગિભિક્ષુજી મહારાજે નેવુંમા વર્ષમાં શુભપ્રવેશ કરેલ. તે નિમિત્તે પરમકૃપાળુ ઓમ્પરમાત્માની અહેતુહી કૃપાથી તથા પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવના અનંત આશીર્વાદથી ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે સમગ્ર નેવુંમા વર્ષ દરમિયાન સર્વજીવ હિતાર્થે અનેકવિધ આધ્યાત્મિક

પરમકલ્યાણકારી-સાત્ત્વિક કાર્યક્રમોનું આયોજન નિષ્કામભાવે કરવા નિર્ધારિત. તેના અનુસંધાનમાં તા. ૨૫-૦૩-૨૦૧૮ ને રવિવારે શ્રી દેવચંદભાઈ પટેલના નિવાસસ્થાને સ્વાધ્યાય-સત્સંગ-પર્યાવરણ-પરિશુદ્ધિ તથા ગાયત્રી-મારુતિયજ્ઞ અને પૂજ્યશ્રીના મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવામાં અતિ સહાયક પ્રેરણાદાયી આશીર્વચનનું આયોજન કરવામાં આવેલ. તે પ્રસંગે પૂજ્યશ્રીએ જે આશીર્વચનની અલૌકિક હેલી વરસાવી તેને ગુરુકૃપાએ નીચે મુજબ રજૂ કરવા નમ્ર પ્રયત્ન કરેલ છે.

આશીર્વચન

સત્યધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને તેમની જય તો જ આપણી જય.

ઓમ્ નમ: પાર્વતી પતયે હરહર મહાદેવ હર. સર્વેનું સ્વાગત - વંદન - અભિનંદન - આશિષ

અમારા નેવુંમા વર્ષમાં શુભપ્રવેશને નિમિત્ત બનાવી આજે તમે સૌ કલ્યાણકામીઓ કલ્યાણમાર્ગમાં આગળ વધવામાં અતિ પ્રેરક સર્વજીવહિતાર્થેના ગુરુ-ઉત્સવમાં ખૂબ જ ઉત્સાહ - પ્રેમપૂર્વક તેનો અલૌકિક લાભ લઈ રહ્યા છો તે બદલ સૌને અભિનંદન - આશિષ. ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે સર્વજીવહિતાર્થેના સમગ્ર વર્ષ દરમિયાન જે કાયકમ ઊજવાય છે, તેમાંનો એક કાર્યક્રમ ગુરુપુર્ણિમાં છે. તેના કાયમી લાભાર્થી દેવુભાઈ છે. તેમનું આખું કુટુંબ ખૂબ જ સંસ્કારી છે. સૌનો અમારા પ્રત્યે ખૂબજ નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ છે. તેમનાં બાળકો નાના હતાં ત્યારથી અમારા સાંનિધ્યમાં આવતાં. તે બાળકો તો અત્યારે મોટાં થઈ ગયાં અને તેમનાં પણ બાળકો મોટાં થવા લાગ્યાં. એકાદ બાળક તો કેનેડામાં સ્થાયી થયેલ છે. છતાં પણ સૌના સંસ્કાર અને અમારા પ્રત્યેનો પ્રેમ ઓછો થયો નથી. પરંતુ દિનપ્રતિદિન વધતો જ રહ્યો છે. દેવુભાઈનું તો આ એક ઉદાહરણ આપ્યું. પરંતુ પરમાત્માએ અમારી ઉપર

કૃપા કરી લાંબું આયુષ્ય આપ્યું છે જેથી આવાં તો અનેક કુટુંબો છે કે જેમની ચારથી પાંચ પેઢીને અમે જાણીએ છીએ, જોડાયેલા છીએ. તે સર્વે પણ અમારા પ્રત્યે અનહદ પ્રેમ રાખી રહ્યા છે. જે બાળકો અમારી પાસે નાનાં-નાનાં આવતાં હતાં તેઓ સમયના વહેણ સાથે મોટાં થઈ ગયાં છે. અને તેમનાં બાળકો પણ મોટા થવા માંડ્યાં, પરંતુ તેમનો પ્રેમ યથાવત્ જ રહ્યો છે.

મુખ્ય વાત છે સમય કે જેને મહાકાલ પણ કહ્યો છે, તે વણથંભ્યો અવિરત વહી રહ્યો છે. દિવસ પછી રાત્રી પાછો દિવસ પછી રાત્રી એમ સમયનું વહેણ સતત ચાલ્યા જ કરે છે. તેની સાથે જીવમાત્રનું આયુષ્ય પણ દરેક ક્ષણે ટૂંકાઈ રહ્યું છે. જન્મ - બચપણ - જુવાની - બુઢાપો - મૃત્યુ એમ સર્વેની અવસ્થા સમયના વહેણ સાથે બદલાતી હોય છે. સમયને જતા વાર લાગતી નથી. એવું લાગે કે હજી તો હમણાં જન્મ્યા હતા અને જોતજોતામાં બચપણ-યુવાની-બુઢાપો આવી ગયો અને મૃત્યુની સમીપ આવી ગયા, પણ તેની આપણને ખબર પડતી નથી. જેમ ઉંદર, આપણે સૂતા હોઈએ ત્યારે આપણા પગની ચામડીને કોતરે પણ આપણી ગાઢ નીંદરને કારણે ખબર પડતી નથી, કેમકે તે ફૂંક મારતો જાય છે અને

ચામડી કોતરતો હોય છે, તેમ સમય પણ માયાની ફૂંકમારતો આપણને છેતરતો હોય છે અને આપણી મૂઢમતીરૂપી નીંદના કારણે આપણને ખબર પડતી નથી. માયા અસાવધ જીવન ને સતત છેતરતી હોય છે. પરિણામે જીવ માયાના પાસમાં બંધાઈ ભ્રમણવશ સંસારમાં તેનું કાંઈ જ નથી તેને તે પોતાનું માની તેમાં રચ્યોપચ્યો રહે છે. જીવ પોતાની નજર સામે પ્રત્યક્ષ રૂપે જોતો હોય છે કે જેને તે પોતાનું માને છે જેમકે માતા-પિતા-પતિ-પત્ની-બાળક-સગાં-સ્નેહી- એ કોઈ જ પોતાનું નથી. તે એમ સમજે છે કે મારી ગાડી-વાડી-માલ-મિલકત-મહેલ-મોલાત તે મારી છે તો અંતે કાંઈ જ સાથે આવતું નથી. એ બધુંજ અહીં પડ્યું રહે છે અને તે છોડીને મૃત્યુ રૂપી અંતિમ યાત્રાએ ચાલી જાય છે. અરે જે આપણી સૌથી નજીક આપણું શરીર છે, તે પણ નથી રહેતું, તેને પણ છોડીને જવાનું છે. આમ, જીવ આ બધું પ્રત્યક્ષ જોતો હોવા છતાં પણ તેની બૃહ્દિ ઉપર છવાયેલા મહામાયાના અદૃશ્ય આવરણને કારણે તે ભ્રમિત થઈ જાય છે. પરીણામ સ્વરૂપ તે સમજી શકતો નથી કે જેને હું જીવનભર મારું-મારું કરી રહ્યો છું તેમાંનું કશું જ મારું નથી.

શરીર એટલે પંચમહાભૂતથી બનેલું પૂતળું. તેની અંદર રહેલા આત્માને કારણે તે જીવિત છે. આધ્યાત્મિક રીતે વિચારીએ તો શરીર એટલે પુરુષ સ્ત્રી-પશુ-પક્ષી બધાંયનાં તેમાં સમાવેશ થઈ જાય છે. આ સૌ ખેતરમાં-બગીચામાં જે અનાજ-ફળફળાદિ-પાલો ઊગે છે તેને જ ખાય છે. મનુષ્યમાં ચાહે તે હિંદુ-મુસ્લમાન-શીખ-પારસી-ઈસાઈ કોઈ પણ ધર્મનો હોય કે પછી બ્રાહ્મણ-ક્ષત્રિય-વૈશ્ય-શુદ્ર આમ પહેલા જે વર્ણ પ્રથા હતી તેમાંના કોઈ પણ વર્ણનો હોય તે બધાંય આ જ અનાજ-ફળફળાદિ ખાય છે. જે કોઈ પોતાને મોટા માંધાતા સમજતા હોય તેને પણ આ જ ખાવું પડે છે. તો આ જે અનાજ-ફળફળાદિ ખાય છે, તેનું શરીરના પાચનતંત્રમાં પાચન થઈ સાત ધાતુમાં પરિવર્તન થાય છે. જે અનુક્રમે રસ-રક્ત-માંસ-મજ્જા-મેદ-અસ્થિ-વીર્ય આમ પરિવર્તન પામતા-પામતા અંતે વિર્યરૂપી ધાતુ બને છે. પુર્લિંગમાં તે વીર્યરૂપે પ્રધાનપણે હોય છે અને સ્ત્રીલિંગમાં તે રજ રૂપે પ્રધાનપણે હોય છે. સૌ કોઈને પરમાત્માની હાજરી માત્રથી

‘એકો અહમ્ બહુશ્યામ’ એટલે કે એક છું બહુ થાઉંરૂપી આવેગનો ધક્કો લાગતો હોય છે. પછી ચાહે તે કોઈ પણ હોય. સંસારીજનોને તે ધક્કો લાગતા વીર્ય-રજનું સંયોજન થવાથી નવું શરીર બંધાય છે. યથાયોગ્ય સમયે તે શરીર જન્મ ધારણ કરે છે. તો આ વીર્ય કે રજ શેમાંથી બને છે? ખેતરમાં ઉત્પન્ન થતાં અનાજ-ફળફળાદિના ખાવાથી શારીરિક પ્રક્રિયામાંથી પસાર થઈ બને છે. આથી બધાં જ શરીર મૂળ એક જ તત્વનાં બનેલાં છે, તેમાં કોઈ જ ફરક નથી. કાળક્રમે આ શરીરો અન્ય શરીરનું સર્જન કરે છે. આમ, દુનિયાનો સર્જન-વિસર્જનનો ક્રમ ચાલ્યા કરે છે. આમ, બધાં જ શરીર એક તત્વનાં બનેલાં હોવા છતાં પોતાના વિચારોનું-મતનું-મંડન અને બીજાનાઓનું ખંડન કરવાના દુર્ભાગ્યપૂર્ણ આશયથી જુદા-જુદા ધર્મ-વર્ણ-સંપ્રદાય ઉભા કરીને લોકોને આધ્યાત્મિક વાડામાં બાંધી દે છે, પરંતુ તે બધામાં એક વાતનું સામ્ય જોવા મળે છે કે સાત્ત્વિક જીવન જીવી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરો. તે માટેના માર્ગ અલગ-અલગ દર્શાવ્યા છે. તો જો સર્વે એક જ તત્વથી બનેલા છે, તો સૌથી મોટો ધર્મસંપ્રદાય માનવતાનો સમજવો જોઈએ. ‘વસુધૈવ કુટુમ્બકમ્’ની ભાવના દૃઢ થાય તો પછી કોઈ જ મતમતાંતરને અવકાશ રહે નહીં. મુખ્ય વાત છે મહાકાલ-મહામાયા જે જીવને લલચાવે છે, ભ્રમિત કરે છે જે હકીકતમાં કાંઈ જ નથી, તેને તે જે સાચું માની તેની પાછળ આંધળી દોટ લગાવી મોંઘેરો મનુષ્યજન્મ વેડફી દે છે. પરિણામે અનંત દુઃખોના મહાસાગરમાં ડૂબકાં ખાય છે, પરંતુ જે બ્રહ્મનિષ્ઠ-બ્રહ્મક્ષત્રિય સદ્ગુરુદેવના સાંનિધ્યમાં રહે છે, તો આવાં ગુરુજનોની કૃપા થતા માયાના બંધનમાંથી મુક્ત થઈ કલ્યાણપથમાં આગળ વધી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરે છે.

પરમાત્માની કૃપાથી ખૂબ જ ગૃહ્ય સમજવા જેવી વાતોને સત્સંગ થઈ રહ્યો છે. તમે સૌ સવારના પહોરમાં વહેલા ઊઠી દૂરદૂરથી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવા માટેની તાત્ત્વિક કલ્યાણકારી વાતો સાંભળવા અહીં ઉપસ્થિત થયા છો, પરંતુ જો કોઈ માત્ર શરીરથી જ ઉપસ્થિત રહે પરંતુ મનુષ્યજીવનની સાર્થકતા કરવામાં ખૂબ જ પ્રેરક એવો જે સત્સંગ અહીં થઈ રહ્યો છે તે ધ્યાનપૂર્વક સાંભળો નહીં, તેનું

મનતો હોય અહીં બેઠા-બેઠા પણ સંસારવહેવારના પ્રપંચમાં જ તલ્લીન હોય, તો ઉપસ્થિત રહેવાનો લાભ થાય નહીં. કેટલાક મૂઢમતી એવા હોય છે કે ગુરુસંતો અનેક વાર ચેતવે છે છતાં પણ ચેતે નહીં. પરંતુ માત્ર સંસાર વહેવારના પ્રપંચમાં જ એકાકાર રહેતા હોય. તેમના મનમાં મનુષ્ય જન્મની સાર્થકતાનું નહીં પરંતુ સંસાર વહેવારના પ્રપંચોજ મહત્વના હોય છે. તો પછી ગુરુસંતો પણ શું કરે. પેલા બે કીડાનું દૃષ્ટાંત આપણે અવારનવાર આપીએ છીએ કે-

બે કીડા હતા એક વિષ્ટાના પહાડ ઉપર રહેતો હતો અને બીજો સાકરના પહાડ ઉપર રહેતો હતો. બંને સારા મિત્રો હતા. એક દિવસ સાકરના પહાડ ઉપર રહેતા કીડાને વિચાર આવ્યો કે આ મારો મિત્ર વિષ્ટાના પહાડ ઉપર રહે છે. તે ભોજનમાં દરરોજ વિષ્ટા જ ખાય છે. તો લાવ હું એને સાકરના પહાડ પર મારા ત્યાં લઈ જઉં તો તેને મધુર સાકર ખાવા મળે, આથી તેણે મિત્રને પોતાના ત્યાં આવવા કહ્યું. વિષ્ટાના પહાડ ઉપર રહેતા કીડાએ વિચાર્યું કે હું સાકરના પહાડ ઉપર જઉં તો ખરો, પરંતુ મને સાકરનું ભોજન માફક નહીં આવે તો શું કરીશ. તેથી તેણે મિત્ર સાથે જતાં પહેલા વિષ્ટાની નાની-નાની ગોળીઓ બનાવી પોતાની પાંખોમાં ભરવી દીધી. પછી બંને જણાં સાકરના પહાડ ઉપર ગયા. થોડા દિવસ પછી વિષ્ટાના પહાડ ઉપર રહેતા કીડાએ પોતાના ઘરે જવા તૈયારી કરી, ત્યારે સાકરના પહાડ વાળા કીડાએ તેને પૂછ્યું કે કેમ મિત્ર અહીં રહેવામાં આનંદ આવ્યો ને ? સાકર ખાવાની મજા આવીને ? વિષ્ટાના પહાડ ઉપરનો કીડો કહે, જેવો આનંદ ઘરે આવતો હતો તેવો જ આનંદ અહીં આવ્યો. સાકરના પહાડનો કીડો વિચારે કે હું એને અહીં સારું ખવડાવી આનંદ કરાવવા લાવ્યો, પરંતુ તેને તો વિશેષ આનંદ આવ્યો જ નહીં. તેથી તેણે વિષ્ટાના પહાડવાળા કીડાના શરીર ઉપર ઝીણવટથી જોયું તો તેની પાંખમાં વિષ્ટાની ગોળી જોઈ. એટલે વિચાર્યું કે ઓ તારી ! આને હું મીઠી સાકર ખાવા માટે અહીં લાવ્યો, પરંતુ તેને તો વિષ્ટામાં જ રસ હતો, તેથી તે અહીં પણ વિષ્ટા જ લઈને આવેલો.

આ તો એક સામાન્ય દૃષ્ટાંત છે. અમુક મૂઢમતી લોકોની આવી જ સ્થિતિ હોય છે. આયોજકો આવા સર્વ

જીવ હિતાય-સુખાયના આધ્યાત્મિક સાત્ત્વિક કાર્યક્રમોનું નિષ્કાભાવે આયોજન કરતા હોય છે આવા કાર્યક્રમોમાં ઉપસ્થિત રહેનાર મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવા પ્રેરાય તેવા ઉમદા ભાવથી આયોજન કરવામાં આવતું હોય છે. પરંતુ તે કમભાગી જન આવા કલ્યાણકારી કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત તો રહેતા હોય છે, પરંતુ તેનો ખરો લાભ લેવાના બદલે અહીં પણ તેમનું મન સંસાર વહેવારના પ્રપંચમાં રમમાણ કરતું હોય છે. પરિણામે પોતે તો આવા અમૂલ્ય લાભથી વંચિત રહે છે અને બીજા જે કલ્યાણવાંચ્છુ ઉપસ્થિત હોય છે, તેમને પણ ખલેલ પહોંચાડે છે.

પરમાત્માની અહૈતુકી કૃપાથી આવા આધ્યાત્મિક કાર્યક્રમમાં પ્રેમ-ઉત્સાહપૂર્વક ઉપસ્થિત થઈ મનુષ્ય જન્મ સાર્થક કરવા માટેની અનેકવિધ સાચી સમજણની કલ્યાણદાયી વાતો સાંભળી રહ્યા છો. તેને યથાયોગ્ય સમજી જીવનમાં ઉતારી આ જન્મે જ જન્મ સાર્થક કરવા જરૂરી પુરુષાર્થ કરવાનો દૃઢ સંકલ્પ કરી તે માટે જીવનમાં વધુ સત્કર્મોનું ભાથું બાંધીએ. જો કે તમે સૌ આ બધું સારી રીતે સમજો જ છો. સાથે-સાથે તે માટે સભાનતાપૂર્વક પોતપોતાની ક્ષમતા મુજબ પુરુષાર્થ કરી જ રહ્યા છો. કેમકે તમે તેનું સાચું મહત્વ સારી રીતે સમજો છો. પરમાત્માની કૃપાથી ઓમ્-પરિવારનાં અનેક કુટુંબો આવું સાચી સમજણ પૂર્વકનું જીવન જીવી રહ્યા છે.

અમેરિકામાં ગોપાલભાઈનો પરિવાર રહે છે. તેઓએ જાણ્યું કે ગુરુજીના નેવુમા વર્ષમાં શુભપ્રવેશ નિમિત્તે નિધરિલ સર્વજીવ હિતાર્થેના કાર્યક્રમની ઉજવણી થઈ રહી છે, તો ડિસેમ્બર મહિનામાં ગોપાલભાઈના ધર્મપત્ની શીલાબેન તથા પુત્ર પંકિત ઉમરેઠમાંના તેમના નિવાસસ્થાને કાર્યક્રમનું આયોજન કરવા માટે ખાસ આવ્યા અને કાર્યક્રમની ઉજવણી કરી. દર શનિવારે ગોપાલભાઈનો અમેરિકાથી નિયમિત ફોન આવે છે. ગયા શનિવારે ફોનમાં તેમણે જણાવ્યું કે તેમને દશમા મહિનામાં એક કાર્યક્રમ કરવો છે. તેમની ઈચ્છા ૨૫-૧૦-૨૦૧૮ના રોજ કાર્યક્રમ કરવાની હતી. અમે તેમને તેની સ્વીકૃતિ આપી દીધી, તેથી તે સમયે કાર્યક્રમ માટે ભારત આવશે. આમ, કાર્યક્રમ માટે થઈને જ ખાસ અમેરિકાથી એક વાર તો આવ્યા અને પાછા બીજી વાર પણ

આવશે. આ તેમની ગુરુજી પ્રત્યેની, આધ્યાત્મિકતા પ્રત્યેની ઊંચી સમજણ બતાવે છે. અમે તેમને ફોનમાં કહ્યું કે ભક્તોનો પ્રેમ અને ઉત્સાહ એટલો તો અકલ્પનીય છે કે શરૂઆતમાં દર મહિને બે કાર્યક્રમનું આયોજન કરવા નિર્ધારિત, તેના બદલે મહિને ત્રણથી ચાર કાર્યક્રમની ઉજવણી થઈ રહી છે. આવનાર મહિનાઓના કાર્યક્રમ અગાઉથી નોંધાઈ ગયા છે. હવે નવા કાર્યક્રમ નોંધવામાં પહોંચી વળાય એમ નથી. આ સાંભળી તેઓ ખૂબ જ ભાવવિભોર થઈ ગયા.

મુખ્ય વાત એ કે તમારા સૌની સત્કાર્યમાં સમજણપૂર્વકની કેટલી નિષ્ઠા અને પ્રેમ રહેલાં છે, પરિણામે સાકરના પહાડ ઉપરની મધુરતારૂપી સત્કર્મોની જીવનમાં અનિવાર્યતાને ખૂબ જ ઊંડાણથી સમજી શક્યા છો. તેથી જે પણ મોકો મળે તેને વિના વિલંબે ઝડપી લેવા સદા તત્પર રહો છો. આવા કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રહી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવા જરૂરી એવા તાત્વિક સત્સંગમાં થયેલી કલ્યાણકારી જે કાંઈ સાચી સમજણની વાતો સાંભળી હોય. તેને આચરણમાં મૂકીએ તો લેખે લાગે. બાકી તો કહ્યું છે ને ‘કાશી ગયા, કરબલા ગયા, જૈસા ગયા થા વૈસા ચલફીર કે આ ગયા’ તો જવાનું એળે ગયું ગણાય, ખાલી હાથે જ પાછા ફર્યા ગણાય. આવા કાર્યક્રમમાં જે વાતો થાય છે, તે વીજળીનો ઝબકારો છે. તેમાંની એકાદ વાત પણ જો હૃદયમાં બરાબર ઊતરી જાય તો આપણું કલ્યાણ થઈ જાય. આપણે ગૃહસ્થી છીએ. તેથી ગૃહસ્થ-જીવનમાં જરૂરી વહેવાર પ્રપંચનાં કાર્યો બરાબર કરી આપણી ફરજ બજાવવાની છે. સાથે-સાથે મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવા સદા તત્પર રહી તેને અનુરૂપ પુરુષાર્થ કરવા માટે પણ સદા તત્પરતા રાખવાની છે. આવું સમજણપૂર્વકનું જીવન જીવીએ તો આપણું કલ્યાણ અવશ્ય થાય, મનુષ્યજન્મ સાર્થક થાય.

શ્રી કૃષ્ણે અર્જુનને આ જ વાત સમજાવતાં કહ્યું છે કે -

“સંસારમાં સરસો રહે, એનું મનડું મારી પાસ,
શ્રીકૃષ્ણ અર્જુનને કહે, એને સમજુ મારો દાસ.”

સાંસારિક વહેવાર પ્રપંચમાં બેધ્યાન નહીં રહેવાનું તે માટેની આપણી ફરજ પૂરેપૂરી બજાવવાની. પરંતુ માત્ર

તેમાં રચ્યા પચ્યા રહી પરમાર્થરૂપી સત્કર્મોને ભૂલી જવાનાં નહીં. આર્થિક અને પારમાર્થિક બંને પ્રકારના વ્યવહારોને બરાબર સાધવાના. તે બંને પ્રત્યે એવું આચરણ કરવાનું કે જેથી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવામાં એકબીજાના સહાયક-પૂરક થાય. શાસ્ત્રમાં મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવાના બે ઉત્તમ માર્ગ બતાવ્યા છે. પહેલો માર્ગ છે આપણે આપણા અહમ્ને વિશાળ બનાવીએ અને બીજો માર્ગ છે અહમ્ને એકદમ સંકોચી દઈએ. અહીં અહમ્ એટલે આત્મા સમજવાનું છે અહમ્ને વિશાળ કેવી રીતે બનાવીએ ? હું સાથે મારો પરિવાર - શહેર - દેશ - આખું વિશ્વ - આમ અહમને એટલો તો વિશાળ કરીએ કે તેમાં આખું વિશ્વ સમાઈ જાય ‘વસુધૈવ કુટુંબકમ્’ એટલે કે હું માત્ર એકલો આત્મા નથી પણ સમગ્ર વિશ્વ આત્માસ્વરૂપ છે, એ ભાવના આપણા હૃદયમાં અંકિત થઈ જાય. બીજો માર્ગ છે અહમ્ને સંકોચવાનો. તો તે કેવી રીતે સંકોચાય ? આખું વિશ્વ તેમાંથી સંકોચાતા તેમાંથી દેશ-શહેર પરિવાર અને અંતે હું અર્થાત્ આત્મા. આ વિશ્વ-દેશ-શહેર-પરિવાર હું નથી હું તો માત્ર આત્મા જ છું. આમ અહમ્ને વિસ્તારીને અથવા સંકોચીને પરમાર્થમાં પહોંચવાનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે. આવી ગહન-તાત્વિક કલ્યાણકારી સાચી સમજણની વાતો આવા આધ્યાત્મિક કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રહેવાથી સાંભળવાનો લાભ મળે છે, તો જેટલો સમય કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રહીએ, તેટલો સમય તો વહેવાર-પ્રપંચમાંથી બહાર નીકળી શકાય. સંસાર સાગરમાં રહેલા મગરમચ્છરૂપી મહામાયાના હુમલાથી બચી શકાય.

અહીં શંકરાચાર્યનો પ્રસંગ યાદ આવે છે. એક દિવસ શંકરાચાર્ય નદીમાં નહાતા હતા. તેમની માતા નદી કિનારે ઊભાં હતાં. તેવામાં મગરમચ્છે શંકરાચાર્યનો પગ પકડ્યો. ખૂબ પ્રયત્ન કરવા છતાં પગ છૂટ્યો નહીં. તેથી શંકરાચાર્યે તેમની માતાને કહ્યું કે મા તમે સંકલ્પ કરો કે મને સંન્યાસ લેવા દેશો. મા એ સંકલ્પ કર્યો. તરત જ મગરમચ્છે શંકરાચાર્યનો પગ છોડી દીધો. આમાં ખૂબ જ ગહન અર્થ સમાયેલો છે. મગરમચ્છ એટલે સંસાર-વહેવાર-પ્રપંચ તેનાથી મનુષ્ય જકડાયેલો છે. સંન્યાસ એટલે તે બધાંથી ઉપરામ થઈ પરમાર્થમાં લાગવું.

પરમાત્માની કૃપાથી આજના કાર્યક્રમમાં ખૂબ જ ગહન વાતો થઈ. પરમકૃપાળુ ઓમ્પરમાત્માને પ્રાર્થના કરીએ કે આવી પરમ્કલ્યાણકારી વાતોને યથાર્થ રીતે સમજી, જીવનમાં ઉતારી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવાની દૃઢ નિષ્ઠા-પ્રેમ-ભક્તિ આપવાની કૃપા કરશો.

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમનો જય તો જ આપણી જય.
ઓમ્ નમઃ પાર્વતીપતયે હરહર મહાદેવ હર.
સર્વેને ફરી-ફરી જયનારાયણ-શુભ આશિષ.
ઓમ્... ઓમ્... ઓમ્...

નવરાત્રી પર્વ નિમિત્તે પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજનાં આશીર્વચન
તા. ૦૬-૧૦-૨૦૧૯, રવિવાર સંકલન - શશિકાંત પટેલ

દર વરસે નવરાત્રિના નવ દિવસ દરમિયાન એક દિવસ ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે ગરબાનું આયોજન કરવામાં આવે છે. આ કાર્યક્રમમાં જે ગરબા ગવાય છે, તે ચીલાચાલુ મારીમચોડીને બનાવેલા માત્ર મનોરંજન માટે અર્થહીન ગરબા ગાવામાં આવતા નથી, પરંતુ ઓમ્પરિવારના આધ્યાત્મિક વડા પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવશ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજ દ્વારા રચિત આધ્યાત્મિક-ક્રાંતિકારી ગરબા પરમ્કૃપાળુ ઓમ્ પરમાત્માની અહેતુકી કૃપા તથા પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવના આશીર્વાદ થકી કરાયેલ

આયોજનમાં ગાવામાં આવે છે. આ વરસે પણ તા. ૬-૧૦-૧૯ ને રવિવારે શ્રી ગિરીશભાઈ પટેલના નીવાસ સ્થાને, મણીનગર મુકામે સુંદર આયોજન કરવામાં આવેલ. તે પ્રસંગે પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવે પરમ્ચૈતન્ય શક્તિના સાચા સ્વરૂપને ઉજાગર કરી, ખોટી ભ્રમણાઓમાંથી મુક્ત થઈ, આત્મકલ્યાણના માર્ગે અવિરત આગળ ધપવા માટેની સાચી સમજણરૂપી જે અલૌકિક આશીર્વચનની અહેતુકી હેલી હેતે વરસાવી, તેને નીચે મુજબ રજૂ કરવાનો નમ્ર પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે.

‘ભાવોદ્રેક’

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને તેમની જય તો જ આપણી જય.

સર્વેનું સ્વાગત-વંદન-અભિનંદન-આશિષ.

પરમાત્માની કૃપાથી દરવરસની જેમ આજે પણ ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે કલ્યાણકારી આધ્યાત્મિક ગરબાનું આયોજન કરવામાં આવેલ છે. તમે સૌ દૂરદૂરથી ઉપસ્થિત થઈ તેનો સાચો સાત્ત્વિક આનંદ ખૂબ જ ઉત્સાહ અને પ્રેમપૂર્વક લઈ રહ્યાં છો તે માટે સૌને ધન્યવાદ.

નવરાત્રિ-નોરતાં એ નવ દિવસ સુધી સામૂહિક શક્તિપૂજા-ઉપાસના કરવાનું પર્વ છે. આપણે જેની પણ ભક્તિ-પૂજા-ઉપાસના કરીએ તેના સાચા સ્વરૂપને યથાયોગ્ય રીતે વધુમાં વધુ જાણી-સમજી લઈને તે કરીએ તો તેનું મહત્તમ ફળ પ્રાપ્ત થાય, પરંતુ તેનાથી સંપૂર્ણ અજ્ઞાન એવા આપણે દેખાદેખી આગેસે ચલી આઈ હૈ તેમ જો તે કરીએ તો તેનું ફળ પ્રાપ્ત થાય નહીં. તો નવરાત્રિમાં આપણે શક્તિની

ઉપાસના કરતા હોઈએ, તો એ શક્તિ તત્ત્વ એટલે શું એ બરાબર સમજી લેવું આવશ્યક છે. જો આપણે તે બરાબર સમજી લીધું હોય તો પછી ભલેને જે લોકો અજ્ઞાનતાવશ ભ્રમણાઓમાં ભોળવાઈ કાલ્પનિક સ્વરૂપોને ભજતા હોય, તેમાં આપણે પણ સંજોગોવસાત્ બાહ્યરીતે જોડાઈએ, પરંતુ આપણા મનમાં તો શક્તિના સાચા સ્વરૂપની સમજણ દૃઢ રીતે અંકિત થયેલી જ હોય, તેથી આપણે ભ્રમણાથી મુક્ત રહીએ. તો મુખ્ય વાત છે શક્તિના સાચા સ્વરૂપની સાચી સમજણ પ્રાપ્ત કરી લેવી.

અમારા હૃદયમાં પરમ્શક્તિની સ્તુતિ કરવાનો, ગુણગાન ગાવાનો ઊભરો ચડ્યો. ફળસ્વરૂપ પરમ્શક્તિની કૃપાથી છંદના ઢાળમાં સ્તુતિની રચના થઈ, જેને ‘ભાવોદ્રેક’ શીર્ષક આપ્યું. આજે શક્તિઉપાસનાના નવરાત્રિપર્વમાં ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે આયોજિત ગરબાના કાર્યક્રમમાં તે સ્તુતિ તમારી સમક્ષ ગાઈ તેમાં રહેલા ગૂઢાર્થને સમજાવવાનો

પ્રયત્ન ઓમ્પરમાત્માની કૃપાથી કરીએ છીએ. તમે સૌ ધ્યાનપૂર્વક સાંભળી હૃદયમાં ઉતારવાનો પ્રયત્ન અચૂક કરશો.

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય તો જ આપણી જય.

ઓમ્ નમઃ પાર્વતિપતયે હરહર મહાદેવ હર.

(૧) આશિષ પામું, તમને જ ધ્યાઉ;
વિકાર વિરામું, દયાળુ જુગતંબે,

અહીં શક્તિ માટે શું સંબોધન કરવામાં આવ્યું છે? 'જુગત અંબે' સંબોધન કર્યું છે. શક્તિને સમગ્ર જગતની અંબે કહેવામાં આવી છે. અંબેનો અર્થ શું થાય? માં એવા અર્થ થાય. આમ પરમશક્તિ એ જગતની મા અર્થાત્ જનની છે. તેની હાજરી માત્રથી જ આ સમગ્ર જગતની ઉત્પત્તિ થયેલી છે. ગાયનું વાછરડું ભાંભરે છે. ત્યારે શું બોલે છે? અં....બા....એમ ભાંભરવાનો અવાજ નીકળે છે. આમ, તે એની માં ને બોલાવે છે. આમ, જગત અંબે-અંબા એટલે જગતની મા એમ સમજવાનું છે. જુદા-જુદા દેશકાળ પ્રમાણે લોકોએ અનેક નામે શક્તિને ભજી છે. કેટલાક બહુચર કહે છે. બહુચર એટલે બધે જ ફરવાવાળી અર્થાત્ સર્વત્ર વ્યાપેલી શક્તિ એમ અર્થ થાય. આ પરમશક્તિ તો નિર્ગુણ, નિરાકાર, અજન્મા, અજર, અમર અને કલેશ-કર્મ-વાસના અને કર્મફળ જેને સ્પર્શતાં નથી તથા અણુ-અણુમાં જે વસેલી છે, તેવી સર્વવ્યાપક છે. પરંતુ મોટે ભાગે સૌ કોઈનું મન સાકાર સાથે જ જોડાયેલું હોય છે, તેથી સમયાંતરે આ પરમશક્તિની ઉપાસના કરવા માટે અનુભવીઓએ કાલ્પનિક એવાં જુદાં-જુદાં નામ અને સ્વરૂપો લોકો સમક્ષ રજૂ કર્યાં. પરંતુ અજ્ઞાનતાવશ ભ્રમણામાં ભરમાઈને મોટે ભાગે સૌ શક્તિના મૂળ સ્વરૂપથી વિમુખ થઈ કાલ્પનિક નામ-રૂપને ભજતા થઈ ગયા. ખરેખર કઈ શક્તિની ભક્તિ-આરાધના કરવાની છે? કોનું ધ્યાન ધરાવવું છે? કોની આશિષ પામવાની છે? તેની સાચી સમજણ આપણા મનમાં બરોબર દઢ થઈ જવી જોઈએ. અહીં 'ભાવોદ્રક' ની પ્રથમ ટૂંકમાં સ્તુતિ કરતાં કહ્યું છે કે હે જગતજનની, હે જગતની અંબે અર્થાત્ માં હું તમારી જ ભક્તિ-આરાધના કરું છું,

ફળસ્વરૂપ તમારી દયા-કૃપા-આશિષ થકી મારામાં રહેલા તમામ વિકારો નાશ પામે તેવી પ્રાર્થના કરું છું.

(૨) શરણમાં લેજો, વરદ હસ્તે રહેજો;
કટુ સત્ય કહેજો, ન પપલાવજો અંબે.

હે પરમશક્તિ મારું જીવન તમારી કૃપા થકી જ છે, તો હે શક્તિ આપની અહેતુકી કૃપા સતત મારી ઉપર વરસતી રહે.

કૃપા કરી આપ મને આપના શરણમાં રાખજો-સ્થાન આપજો.

હું સદાય તમારામાં જ મગ્ન રહું. તમારાથી કદીયે વિમુખ થાઉં નહીં. જીવનમાં જાણ્યે-અજાણ્યે જો કાંઈ પણ અકલ્યાણકારી કર્મ થઈ જાય કે તેમ કરવા મન લલચાય, તો ચેતાવવાની કૃપા કરશો. તેને દરગુજર કરશો નહીં તેવી પ્રાર્થના કરું છું. અહીં ચેતાવવાનું કહ્યું તો ચેતાવજો એટલે શું? એ પરમશક્તિ કાંઈ આપણી પાસે એમ કહેવા નથી આવતી કે તું આ અસત્કર્મનું આચરણ કરી રહ્યો છે, તે કરવાનું બંધ કર. પરંતુ અસત્કર્મના આચરણથી જીવનમાં સુખશાંતિને હણતી એવી વિષમ પરીસ્થિતિ ઉભી થાય કે જેથી આપણું જીવન હાલકડોલક થઈ જાય, પરંતુ હે જગતજનની જીવનમાં આવી વિપરીત પરિસ્થિતિ ઉત્પન્ન થાય ત્યારે હું હિંમત હારી જઉં નહીં. પરંતુ તેના મૂળ કારણનું મારા મનમાં સ્મરણ થાય જેથી હું ચેતી જઉં. અસત્કર્મોના આચરણને સદા માટે ત્યજી દઈ મારી જીવનનૈયા સ્થિર કરવા સભાનતાપૂર્વક પ્રયત્ન કરું હે માં ! તમે મારી ઉપર આવી કૃપા સદાય વરસાવજો, એવી પ્રાર્થના કરું છું.

(૩) નિર્મલ મતિ દેજો, ભાવ ના દુજો;
જ્યાં ચાહુ ત્યાં હોજો, સર્વવ્યાપિની અંબે.

હે સર્વવ્યાપિની અંબા-પરમૈતન્યશક્તિ મારા મનમાં માત્ર ને માત્ર એક જ ભાવ છે કે તમે મારી મતિને-બુદ્ધિને નિર્મલ બનાવવાની કૃપા કરજો, જેથી ક્યારે પણ અધોગતિમાં ધકેલનારી અકલ્યાણકારી વિકારયુક્ત મલીનતા મારી બુદ્ધિમાં પ્રવેશે નહીં. તેવી હું આપને અહર્નિશ પ્રાર્થના કરું છું. વળી, હે પરમશક્તિ તું તો સચરાચરમાં વ્યાપેલી છે. અણુ-અણુમાં તું જ વ્યાપેલી છે તેથી મારી નજર જ્યાં પણ,

જેના પર પડે તેમાં હું તમને જ નિહાળું-અનુભવું. જ્યારે પણ જે સમયે ઈચ્છું ત્યારે આપ હાજર થઈ દર્શન આપજો, એટલે કે આપની હાજરીનો અનુભવ કરાવજો, એવી પ્રાર્થના કરું છું.

(૪) શક્તિ તું શીવ છે, જીવમાં શિવ છે;
શબમાંય શિવને, પ્રબોધે શિવાંબે.

હે પરમ્ચૈતન્યશક્તિ તું જ શિવ સ્વરૂપ છે. અર્થાત્ તું જ સર્વેનું કલ્યાણ કરનારી પરમ્કલ્યાણકારી શક્તિ છે. જીવમાં અને શબમાં એટલે કે ચેતન અને જડમાં તારો જ વિશેષ બોધ અનુભવાય છે. સમગ્ર ચેતન-જડસૃષ્ટિ તારી હાજરી માત્રથી જ આવિર્ભાવ પામી છે.

(૫) દયા તારી તુજ પર, આરાધું ના અવર;
દેખું વક ભમ્મર, તો કંયુ શિવાંબે.

હે પરમ્શક્તિ તું તો અવ્યક્ત છે. પરંતુ સમગ્ર વિશ્વ-બ્રહ્માંડ-જીવ-જગત એ તારું જ વ્યક્ત સ્વરૂપ છે, તેથી તું જે દયા-કરુણા વરસાવે છે, તે તારા જ વ્યક્ત સ્વરૂપ ઉપર વરસાવે છે. હે દયાળું હું સદા-સર્વદા તુજને જ આરાધું. ભક્તિ-ઉપાસના કરું. બીજા કોઈની જ નહીં એવી કૃપા કરજો. જાણ્યે-અજાણ્યે ક્યારેક મારી ભક્તિ-આરાધનામાં ચૂક થાય, વિવેક-મર્યાદા લોપાય, જેથી તું મારા ઉપર કોપિત થાય તે વિચારથી જ હું હચમચી જાઉં છું, ધ્રુજ જાઉં છું.

(૬) તું છે પ્રણવમાં, છે તારામાં પ્રણવ;
અજ્ઞાનીને લડવા, જુદાનાં જાદુ છે.

હે જગતજનની પરમ્ચૈતન્યશક્તિ તારામાં પ્રણવ-ઓમ્ છે અને પ્રણવ-ઓમ્માં તું રહેલી છે. આમ તમે બેઉ એક જ છો ભિન્ન નથી. શક્તિ-પરમાત્મા-આત્મા-બ્રહ્મ એક જ તત્ત્વ છે. પરંતુ અજ્ઞાની છે, બુદ્ધિના બૂઠાં છે. જેમની સમજમાં જડતા છે, જે ભ્રમણાઓમાં જ ભમ્યા કરે છે આવા પામર જીવો તે એક નથી માનતા પરંતુ જુદા-જુદા માને છે. આવા પામર જીવોની સંકુચિત માન્યતા થકી જુદા-જુદા વાડા-પંથ ઊભા કરી પરસ્પર એકબીજા સાથે લડાવી મારે છે. આવા લોકો શું કરે છે? કહે છે કે તારા રામ અને મારા કૃષ્ણ. તારી અંબા અને મારી બહુચર. તારી મહાકાળી અને મારી

ભદ્રકાળી. આમ, એક જ ચૈતન્ય તત્ત્વને જુદા-જુદા બતાવી એક બીજા સાથે લડી મરે છે.

(૭) શક્તિ નામે નારી, ને શિવ નામે નર છે;
પણ બંનેથી અવર, એ તત્ત્વ તો પર છે.

જગતમાં દરેક સ્ત્રી એ શક્તિ સ્વરૂપ છે. દરેક નર શિવસ્વરૂપ છે. જગતમાં મુખ્ય ત્રણ યોનિ છે. પશુ-પક્ષી અને મનુષ્ય આ દરેક યોનિમાં નર અને નારી એમ જુદાં શરીર હોય છે. કાં તો નરશરીર હોય કાં તો નારીશરીર હોય. એવું જ શરીરમાં નર અને નારી હોય નહીં. બંનેમાંથી એક જ હોય. તેથી દરેક નરશરીર શિવ અને નારીશરીર એ શક્તિ એમ કહેવાય-સમજાય, તેથી વિશેષ કાંઈ નહીં. એથી વિશેષ તો એ પરમ્તત્ત્વ, પરમ્ચૈતન્યશક્તિ છે કે જે નર-શિવ અને નારીશક્તિથી પર છે, જુદું જ છે. એ તત્ત્વ દરેક નર-શિવ, નારી-શક્તિના શરીરમાં આત્મા રૂપે રહેલ છે.

(૮) પરમ્તત્ત્વને પામવા, ભજવા શ્રી ગુરુનાથ;
વલખા માર્યે નવ મળે, ન વેચાય દુકાન હાટ.
યોગભિક્ષા લાવિયો, 'ભિક્ષુ' બની ગુરુદાર;
મુમુક્ષુ જરૂર પામશે, સૌનો મુજમાં ભાગ.

આમ, આપણે સમજ્યા કે શક્તિ એટલે સ્ત્રીલિંગ-સ્ત્રી-નારી. શિવ એટલે પુલિંગ-નર-દરેક યોનિમાં આમ શક્તિ-નારી અને શિવ-નર હોય જ છે. પરંતુ આ બંનેથી પર-જુદું જે તત્ત્વ છે, જેને પરમતત્ત્વ-ચૈતન્યશક્તિ-આત્મા-બ્રહ્મ વગેરે નામોથી સંબોધવામાં-ઓળખવામાં આવે છે. આ પરમતત્ત્વ-પરમ્ચૈતન્યશક્તિ એ તો અજર-અમર-અજમા નિર્ગુણ-નિરાકાર અને સર્વવ્યાપક છે. તેથી તે નજરે દેખી શકાય નહીં કે સ્પર્શી શકાય નહીં, પરંતુ તેનો માત્ર અનુભવ થાય. એ પરમ્ચૈતન્યશક્તિ પરમાત્માની સાચી સમજણ અનુભવ જાતે થાય નહીં, પમાય નહીં. તે માટે બ્રહ્મનિષ્ઠ-બ્રહ્મ શ્રોત્રિય એવા સદ્ગુરુદેવના શરણમાં-ચરણમાં બ્રહ્માં-ભક્તિ-પ્રેમ-ધીરજપૂર્વક સતત રહેવું જોઈએ. તેમનું સાનિધ્ય સેવવું જોઈએ તો ક્યારેક સદ્ગુરુદેવની પરમકૃપા થતા તે પરમતત્ત્વને અનુભવાય-પમાય. તેથી અનુભવીઓએ કહ્યું છે કે-

“પડા રહે દરબાર મેં, ધણી કા ધક્કા ખાય;

એક દિન ધણી નવાજુ દે, જો દર છાંડી ન જાય.

તે કાંઈ કોઈ દુકાનમાં વેચવાની વસ્તુ નથી કે રૂપિયા આપીને ખરીદી લેવાય. જે કોઈ લેભાગુ જન તેને વેચાણ આપવાની વાતો કરે છે, તે આપણને મૂરખ બનાવી આપણો ગેરલાભ ઉઠાવી પોતાનો સ્વાર્થ સાધે છે, તેથી તે પરમતત્ત્વને પામવા માટે અજ્ઞાનતાવશ સમજણના અભાવે નિરર્થક વલખાં-હવાતિયાં મારવાથી મેળવી લેવાની સમજણ એ કેવળ આપણું અજ્ઞાન છે. ધુમાડાના બાયકા ભરવા જેવું છે.

તમે સૌ અમને તમારા ગુરુદેવ માની અમને યોગભિક્ષુજી મહારાજ કહો છો તો યોગભિક્ષુજી પોતે જગતનાં તમામ ભૌતિક સુખ-સંપત્તિને પ્રાપ્ત કરવા સક્ષમ હોવા છતાં જીવનપર્યંત તે અંગેના લૌકિક પુરુષાર્થથી સમજણપૂર્વક સતત દૂર રહી, તેને નજરઅંદાજ પૂરી પરમ્પરમાત્માના પામવા - અનુભવવા સતત પરમ્પુરુષાર્થના માધ્યમ દ્વારા પોતાના ધ્યેયને પામ્યા. તેમની જ કૃપાથી નિત્યાનિત્યની તે સાચી સમજણ હૃદયમાં અંકિત થઈ ગઈ છે. તેમનામાં જ સદા મસ્ત બની જીવનભર શ્વાસ-પ્રશ્વાસે તેનું દિવ્ય સ્મરણ-રટણ અખંડપણે થઈ રહ્યું છે. આમ, યોગભિક્ષુજી પરમ્પુરુદેવ ઓમ્પરમાત્માના દ્વારેથી એટલે તેમની અનંત કૃપાથી સાચી સમજણરૂપી ભિક્ષાને માંગી લાવ્યા છે. પરમ્પુરુદેવ એટલે સર્વ વ્યાપિ પરમ્પરમાત્માના કે જેને પરમાત્મા કહેવામાં આવે છે, જેમનો વાયક-બોધક ઓમ્ છે. તો પરમ્પુરુદેવના દ્વારેથી શેની ભિક્ષા માંગી લાવ્યા? સાચી સમજણની, કેવી સાચી સમજણની? પરમ્પુરુદેવ પરમાત્મા એ કોઈ મોટા મહેલમાં કે ગુફામાં રહેતા નથી, પરંતુ તે તો સમગ્ર વિશ્વમાં-બ્રહ્માંડમાં અણુ-અણુમાં વસેલા છે. તેઓ નિર્ગુણ-નિરાકાર-અજર-અમર-અજન્મા છે. કલેશ-કર્મ-વાસના-કર્મફળથી સંપૂર્ણ અલિપ્ત છે. કાળ તેમને સ્પર્શી શકતો નથી. તેઓ સંપૂર્ણ સર્વજ્ઞ અને ત્રિકાલીન ગુરુઓના પણ ગુરુદેવ છે. પરમાત્માની કૃપાથી જ આ સર્વકાલીન સનાતનસત્યને જાણ્યુ-અનુભવ્યું. આ સનાતન-સત્ય હૃદયમાં પથ્થરની લકીર સમાન અંકિત થઈ ગયું. આ

પરમૂત્ત્વ એ જ સર્વકાલીન નિત્ય છે. બાકીનું સમગ્ર દૃશ્ય અદૃશ્ય એ જગત અસત્ય છે. તો પછી મોક્ષદાતા પરમૂકલ્યાણકારી પરમૂત્ત્વ-પરમ્પરમાત્માના કે જેનો બોધક-વાચક ઓમ્ છે, તેને પામવાના બદલે, અકલ્યાણકારી જન્મ-મરણના ચક્રાવે ચડાવનાર અનિત્યને પામવા માટે આંધળી દોટ લગાવી દોહ્યું મનુષ્યજીવન વેડફવું એ તો આપણી ભ્રમણાયુક્ત સમજણની પામરતા છે. તો તમારા ગુરુદેવ યોગભિક્ષુજી પરમ્પુરુદેવ ઓમ્પરમાત્માના દ્વારેથી એટલે કે ઓમ્પરમાત્મામાં જ એકાકાર થઈ તેમની કૃપાથી આ અફર સનાતન સાચી સમજણની ભિક્ષા માંગી લાવ્યા છે. આ સમજણને તમારા ગુરુદેવે પોતાના પૂરતી સીમિત રાખી નથી, પરંતુ સર્વે જીવ-જગતના કલ્યાણ માટે અનેક યુક્તિ-પ્રયુક્તિના માધ્યમ દ્વારા નિઃસ્વાર્થ લોકકલ્યાણના સદ્ભાવથી જગત સમક્ષ રજૂ કરી રહ્યા છે. સમજાવી રહ્યા છે, જેથી ભ્રમણાઓમાંથી મુક્ત થઈ સાચી સમજણને સહારે કલ્યાણપથમાં આગળ વધી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરી શકે. આ વાતને-ધ્યેયને સમજાવતા ઓમ્પરિવારના સ્ટીકર ઉપર ચાર પંક્તિ રજૂ કરી છે.

“પરમ્પુરુ પરમાત્માની, પ્રાપ્તિ તારું લક્ષ પરમ;
પ્રગટાવ પ્રભુ જીવ માત્રમાં, એ જ તારો ધર્મ ચરમ”

આ પરમૂકલ્યાણકારી, મનુષ્યજન્મને સાર્થક કરવામાં સહાયક, સતત કહેવાઈ રહેલ સનાતન સત્યરૂપી સદ્બોધને સૌ કોઈ કલ્યાણવાંચ્છુ તેના મર્મને યથાર્થ રૂપે સમજી જીવનમાં ઉતારી કલ્યાણપથમાં આગળ વધશે... મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરશે.

તો એ પરમૂકલ્યાણદાયી સચરાચરમાં વ્યાપ્ત પરમ્પરમાત્માની સ્તુતિ કરવાનો અમારા હૃદયમાં ઉમળકો આવ્યો. પરિણામે તે શક્તિની કૃપાથી જ છંદની-સ્તુતિની દિવ્ય અલૌકિક રચના થઈ. જેનું શીર્ષક ‘ભાવોદ્રેક’ આપ્યું. હાલમાં ઊજવાઈ રહેલ સામૂહિક શક્તિઉપાસના પર્વમાં ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે આયોજિત ગરબાના કાર્યક્રમમાં પરમાત્માની અહેતુકી કૃપા-પ્રેરણાથી તમારી સમક્ષ ગાઈને તેમાં રહેલા ગૂઢાર્થ મર્મની સમજણ આપી. તેમાં મુખ્ય આશય એ

રહેલો છે કે પરમ્ચૈતન્યશક્તિરૂપી પરમાત્માને, તેના મુખ્ય સ્વરૂપને સમજી ભજી કલ્યાણને પામીએ. અજ્ઞાનતા વશ ભ્રમણામાં ભેરવાઈને પ્રાપ્ત થયેલ દોહલો મનુષ્ય-અવતાર વેડફીએ નહીં. કલ્યાણદાયી પરમ્શક્તિને ખૂબ જ વ્યાપક અર્થમાં સમજવાની છે. તેને સંકુચિત કરી દઈએ નહીં. અત્યારે તમે સૌ ગરબે ધૂમી રહ્યાં છો, તો તમારું શરીર ગરબે ધૂમતું નથી, પરંતુ તેની અંદર રહેલી શક્તિના કારણે ધૂમી રહ્યા છો. શરીરમાં જો શક્તિ ન હોય, તો તે હલન-ચલન કરી શકતું નથી. શક્તિ વગરનું શરીર શબ કહેતા જડ છે. સમગ્ર સૃષ્ટિ, જીવ-જગત એ પરમ્ચૈતન્યશક્તિ થકી જ કાર્યાન્વિત છે પરંતુ સામાન્ય જન સમૂદાય તેને મૂળ સ્વરૂપે સમજી શકવા અસમર્થ હોવાથી જુદા-જુદા દેશકાળમાં જુદાં-જુદાં ગુરુજનોએ તે શક્તિને જુદા-જુદા માધ્યમ દ્વારા લોક કલ્યાણના ઉમદા ઉદ્દેશ્યથી રજૂ કરી. જેમકે અંબા-બહુચર-મહાકાળી-ભદ્રકાળી વગેરે. માત્ર નામ જ આપ્યાં એમ નહીં પરંતુ કાલ્પનિક જુદા-જુદા સ્વરૂપરૂપી માધ્યમ આપ્યું. આમ, એ પરમ્ચૈતન્યશક્તિ અર્થાત્ પરમ્તત્ત્વનાં અનેક જુદાં-જુદાં નામ અને સ્વરૂપ જનસમૂદાયમાં પ્રચલિત થયા. એક ભજનમાં પણ અનુભવીએ કહ્યું છે કે ‘હરિ તારા નામ છે હજાર’. મુખ્ય વાત છે કે પરમ્શક્તિને-પરમાત્માને સાચી રીતે સમજીએ. પતંજલિ મુનિએ તેનું નામ ઓમ્-પ્રણવ કહ્યું છે. આમ, અંબા-બહુચર-ઓમ્ એ સર્વે પરમાત્મા કહો કે પરમ્તત્ત્વ કહો કે ચૈતન્યશક્તિ કહો, તેનાં જુદાં-જુદાં નામ માત્ર છે. તેવી જ રીતે જુદાં-જુદાં નામને અનુરૂપ જે જુદાં-જુદાં સ્વરૂપો દર્શાવ્યાં છે, તે તો માત્ર કલ્પનાથી અંકિત કરેલ ચિત્ર માત્ર છે. આમ નામ અને રૂપ એ પરમાત્મા નથી. સામાન્ય જનસમૂદાયને પરમાત્મા, પરમ્શક્તિના જે નામ-રૂપમાં શ્રદ્ધા હોય તેને ભજવા માટે માત્ર એક માધ્યમ રૂપે રજૂ કરેલ છે. જેથી તે પોતાના શ્રદ્ધેયને ભજતા-ભજતા અંતે મૂળ તત્ત્વને સમજે-અનુભવે. જેમકે ભાવેશ એક વ્યક્તિનું નામ છે. ભાવેશ નામ તે વ્યક્તિ નથી, પરંતુ તે વ્યક્તિને ઓળખવા માટે તેનું ભાવેશ નામ નક્કી કર્યું, જેથી કહીએ કે ભાવેશભાઈ ઊભા થાય તો જે વ્યક્તિનું ભાવેશ નામ નક્કી કર્યું છે તે જ ઊભા થાય. બીજું કોઈ ઉભુ થાય નહીં. આમ નામ એ નામીને

ઓળખવા માટે છે. પરમ્ચૈતન્યશક્તિ તો સર્વત્ર વ્યાપેલી છે. જેમકે ગુરુત્વાકર્ષણની શક્તિ, પાચનશક્તિ, ઍટમિક શક્તિ. આમ, દરેકે-દરેક ક્રિયા શક્તિ અર્થાત્ પ્રાણશક્તિને જ આભારી છે. તે જ શક્તિ એ પરમ્ચૈતન્યશક્તિ અર્થાત્ પરમાત્માસ્વરૂપ છે. તેને મૂળ સ્વરૂપમાં સમજવાનો, અનુભવવાનો સમજણપૂર્વક સતત પરમ્પુરુષાર્થ જીવનમાં પ્રેમ અને ઉત્સાહપૂર્વક કરવાનો છે. એ ખાસ સ્મરણમાં રાખવાનું છે કે અજ્ઞાનતાવશ આપણી ખોટી ભ્રમણાઓને વશ થઈ એ સર્વવ્યાપક શક્તિને કુંઠિત-સંકુચિત ન કરીએ. તે માટે સતત સાવધાનીપૂર્વક જીવન જીવવાનું છે. એ સર્વવ્યાપક પરમ્શક્તિ તો અનંત છે. તેથી તો ઋષિમુનિઓએ તેના માટે નેતિ...નેતિ કહ્યું છે. જેનો અર્થ થાય છે તે શક્તિનો અંત નથી, અંત નથી એ તો અનંત છે. અત્યાર સુધી આપણે જેને ભગવાન-ભગવતિ માનતા હતા તે આપણું અજ્ઞાન હતું. આજે આપણી એ ગ્રંથિ દૂર થઈ અને કલ્યાણસ્વરૂપ, પરમ્ચૈતન્યશક્તિસ્વરૂપ પરમાત્માને ખરા અર્થમાં સમજ્યા. પરમાત્માની કૃપાથી દર વર્ષે નવા-નવા કલ્યાણકારી આધ્યાત્મિક તાત્ત્વિક રહસ્યોનું અમને સ્ફુરણ થાય છે. તે તમને સૌને સંભળાવવા અમે આનંદપૂર્વક પ્રેરાઈએ છીએ. સૌ કોઈ પોતપોતાની ક્ષમતાપૂર્વક તેને ગ્રહણ કરી પોતાના પરીવારમાં પણ સૌને તેની સાચી સમજણ આપી સાચા માર્ગે ચડાવવા સતત પ્રયત્ન કરશે, તો અમારો પુરુષાર્થ લેખે લાગ્યો સમજીશું. પરમાત્માની આપણા સૌ ઉપર કૃપા ઊતરી માનીશું.

પરમ્કૃપાળુ પરમાત્માને, પરમ્ચૈતન્યશક્તિને પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે સૌ કોઈ મૂળતત્ત્વને સાચા અર્થમાં જાણી તેને અનુભવવાનો પરમ્પુરુષાર્થ પ્રેમ-ઉત્સાહ-ધીરજપૂર્વક સતત કરી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરે એવી શક્તિ-મતિ સૌને આપો.

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય તો જ આપણી જય.

સર્વવ્યાવક પરમ્ચૈતન્યશક્તિની જય.

ઓમ્ નમઃ પાર્વતિપતયે હરહર મહાદેવ હર.

સર્વેને જયનારાયણ

ઓમ્... ઓમ્... ઓમ્...

‘આજનું ભાથું’માંથી સાભાર

(ફેસબુક પોસ્ટ)

- યોગભિક્ષુ

દુઃખ :

જીવાતમા શરીર ધારણ કરે, ત્યારથી માંડીને બચપન, જુવાની અને બુઢાપાથી માંડીને તે શરીર છોડે ત્યાં સુધી બસ દુઃખ, દુઃખ ને દુઃખ જ ભોગવવાનું. હમણાં સુખ મળે, હમણાં સુખ મળે એ લાલચમાં ઢસરડા કર્યે રાખે, પણ મૃગજળ હાથ લાગે નહિ. સંસારમાં સુખ હોય તો મળેને ? પાશેર સુખની લાલચમાં મણબંધી દુઃખો ભોગવવાનાં!

એટલે જ તો ગુરુ-સંતો, ઋષિ-મુનિઓ વગેરે મોક્ષ પ્રાપ્ત કરવા માટે પુરુષાર્થ કરવાનો આગ્રહ કર્યા જ કરે છે.

જીવાતમા શરીર ધારણ કરે, ત્યારે પણ મહાભયંકર દુઃખ અને શરીર ત્યાગે ત્યારે પણ એટલું જ દુઃખ!

બુદ્ધિશાળી

જે અતિ અલ્પસુખ પ્રાપ્ત થશે જ એની ખાત્રી નથી તો પણ તેની લાલચમાં માણસ ઘણાં મોટાં દુઃખો સહન કરવા તૈયાર થઈ જાય છે ! અને છતાંય પોતાને, પશુ-પક્ષીઓ કરતાં વધુ બુદ્ધિશાળી સમજે છે!

પૂજ્યશ્રીએ પોતે પણ ઘણી કળાઓ હસ્તગત કરી છે. જેમકે-

પોતે દરજીનું-સુથારનું-લુહારનું-કડિયાનું કામ જાણે; તેઓને ભરત-ગૂંથણ ફાવે; ઘોડા પણ દોડાવે, નિશાનબાજી પણ કરી શકે. જપયજ્ઞો અને આહુતિયજ્ઞો પણ કરે-કરાવે. પાકવિજ્ઞાન(રસોઈ) કે જેને પાંચમો વેદ કહે છે, તે પણ આવડે. યોગ-આસન-પ્રાણાયામ તો તેમનો મૌલિક વિષય. કેમેરાઓ પણ ખૂબ વાપરેલા અને અત્યારે આ સ્માર્ટફોનનો લાભ ખૂબ લે છે અને આપે છે-ફેસબુકમાં ‘આજનું ભાથું’ દ્વારા. વણાટ માટે હાથશાળ અને મશીનસાળ પણ ચલાવી લે. હાથશાળ તો આખી જાતે ઊભી કરી શકે.

પ્રભુનામની માળા ફેરવવામાંથી પણ ચૂકે નહિ. પાણીમાં તરવામાં પણ એક્કો. હાથપગ હલાવ્યા વગર પાણીપર ચત્તાં સૂઈ રહે (પ્લાવીની પ્રાણાયામ).

સાગરમાં બિંદુ જેટલું આ બધું રજૂ કરવાનું કારણ શું? માત્ર પ્રેરણાની પ્રાપ્તિ, નહિ કે આત્મપ્રશંસા.

- પૂજ્યશ્રી, તા.ક. સાવ થોડું કહ્યું પણ ખૂબ ઝાઝું કરી સમજાવે.

બંને સાથે જ રહે...

કાળું અને ધોળું, પાપ અને પુણ્ય, ગળ્યું અને કડવું, દેવત્વ અને દાનવત્વ વગેરે જોડકાં છે - તે સાથે જ રહે છે. તે એક સિક્કાની બે બાજુ જેવાં છે, જુદાં ન પડી શકે.

ઉપર્યુક્ત બધાં તત્ત્વો એક જ શરીરમાં રહેલાં છે. જ્યારે જે તત્ત્વની અધિકતા હોય ત્યારે તેને તે નામ મળે. જેમકે જે માણસમાં દેવત્ત્વ વધુ હોય તો તે દેવ અને જો દાનવત્ત્વ વધુ હોય. તો તેને દાનવ કહેવાય.

કારેલામાં અને શેરડીમાં છે રસ છે, પણ કારેલામાં અધિક કડવો રસ છે, તેથી તે કડવું અને શેરડીમાં અધિક ગળ્યો રસ હોવાથી તે ગળી લાગે છે.

ખારો, ખાટો, ગળ્યો, કડવો, તીખો અને તૂરો આમ છ રસ ગણાય છે.

આ બધી રચના કુદરતની છે, તેથી તેમાં કોઈ કાયમી ફેરફાર ન કરી શકે.

મૌન-વ્યાખ્યાનની મહત્તા

ચિત્રં વટતરોમૂલે વૃદ્ધાઃ શિષ્યા ગુરુર્યુવા

ગુરુસ્તો મૌનં વ્યાખ્યાનં શિષ્યાસ્તુ છિન્નસંશયાઃ

વડના ઝાડ નીચે યુવાન ગુરુ અને વૃદ્ધ શિષ્યો બેઠા છે.

ગુરુદેવ મૌન-વ્યાખ્યાન કરે છે અને મૌન-વ્યાખ્યાનથી શિષ્યોનાં સંશયો-શંકાઓ છિન્નભિન્ન થઈ જાય છે. કેવું આશ્ચર્ય !?

મહાભારતમાં વાત આવે છે કે દ્રોણગુરુ પાસે કૌરવ-પાંડવ ભણવા ગયા. ગુરુદેવે પ્રથમ દિવસે જ પાઠ આપ્યો,

‘સત્ય બોલવું.’ પછી રોજ શિષ્યો નવા-નવા પાઠ લેવા આવવા લાગ્યા, પણ યુષ્કિર કદી બીજો પાઠ લેવા આવ્યા જ નહીં. એમણે તો ‘સત્ય બોલવું’ એ પહેલો પાઠ વર્તનમાં મૂકવામાં જ જીવન વિતાવી દીધું અને એ કારણે ‘ધર્મરાજ’નું બિરુદ પામ્યા.

જેઓએ વધુમાં વધુ મૌન રહીને પહેલો પાઠ વર્તનમાં મૂકવામાં જ જીવન આખું વિતાવી દીધું હોય, તેવાઓની કથાને રજૂ કરવામાં કલાકારોને મોટાં-મોટાં ભયંકર ભૂંગળાંઓ મૂકીને આઠ-આઠ દહાડા ગળાફાડ ગાંગરવું પડે અને ગામે ગામે ભટકીને કથા-પારાયણો સમાહો ઠપકાર્યે જ રાખવી પડે એ કેટલું વિચિત્ર ! અને-

કીર્તનકેસરીઓની કથા સાંભળી-સાંભળીને, ભાગવત-ભૂષણોની ભાગીરથીઓમાં ભૂસકા મારીમારીને તથા એક હજાર આઠ મહામંડળેશ્વર, વેદવિશારદ, ષટ્શાસ્ત્ર-પારંગત, નવ્યન્યાયાચાર્ય, પ્રકાંડપંડિત, આનંદાનંદગીરી-પુરી-ભારતીજીના આનંદસાગરનું આકંઠ આસ્વાદન કરી-કરીને પણ બહુશ્રુત શ્રોતાઓનાં શ્રવણ કદી તૃપ્ત જ ન થાય. શ્રોતાઓનો પહેલો પાઠ કે છેલ્લો પાઠ કદી પૂર્ણ જ ન થાય એ કેટલું હૃદયવિદારક, બુદ્ધિદારિદ્ર-દર્શક મહાદુબદ આશ્ચર્ય !

સદા મૌન રહી ચિંતન, મનન અને નિદિધ્યાસનમાં મસ્ત રહેનાર મુનિઓનાં ચિંતન-મનનના નિચોડ રૂપે નિષ્પન્ન થયેલા સિદ્ધાંતોને જ કથાકારો વાગોળતા હોય છે. સાચો મૌની, સમાજકલ્યાણના કાર્યમાં અનંત કથાકારો કરતાં અનંત ગણો વધુ સક્રિય હોય છે એ વાત આપણે નથી જાણતા એ કેટલું વિચિત્ર કહેવાય !

બઢતી

માત્ર ભૌતિક બઢતીએ જ અટકીએ નહિ પણ આધ્યાત્મિક બઢતી સુધી આગે બઢીએ. કારણ કે ભૌતિકતા આ જીવન સુધી જ સાથ આપશે પણ આધ્યાત્મિકતા જન્મોજન્મ સાથ આપશે. પણ એ ખરું કે-

ભૌતિક બઢતી આધ્યાત્મિક બઢતી પ્રાપ્ત કરાવવામાં સહાયક નીવડી શકે. આપણું લક્ષ્ય તો આધ્યાત્મિકતા તરફનું જ હોવું જોઈએ. ‘મનુષ્યત્વ, ઈશ્વરકૃપા’.

આજે

આજે જે ભોગવીએ છીએ, તે ગત જન્મનું બાંધેલું ભાથું છે. માટે આજનું ભાથું કમાવાની ચિંતા સાથે-સાથે આવતા જન્મના ભાથાની પણ જરૂર ખેવના લઈએ. એનું નામ જ- ‘યોગ: કર્મ કૌશલમ્’

વિદ્યાર્થીને

વિદ્યાર્થી જો રાતના બદલે પરોઢીએ લેસન કરે તો ખૂબ યાદ રહે. જો રાત્રે લેસન કરે તો પછી તુરત સૂઈ જવાનું હોય તેથી વાંચેલું યાદ ન રહે. પરોઢીએ વાંચે તો યાદ એટલે રહે કે વાંચ્યા પછી સૂવાનું ન હોય. રાત્રીનાં બધાં સ્વપ્નો એટલે યાદ નથી રહેતાં કે સ્વપ્ન પછી તુરત સૂઈ જઈએ છીએ. વહેલા સૂઈને વહેલા ઊઠે વીર બળ બુદ્ધિ ને ધન વધે, સુખમાં રહે શરીર.

દલિત

દલિત..દલિત...દલિત...

અરેભાઈ! પણ કોણ નથી દલિત? જ્યારથી જીવાત્માએ પંચમહાભૂતનું શરીર ધારણ કર્યું, ત્યારથી તે દલિત જ છે. જ્યાં સુધી તે મોક્ષને-મુક્તિને, આત્યંતિક સુખને, સનાતન સુખને, કૈવલ્યને પ્રાપ્ત ન કરી લે, ત્યાં સુધી તે દલિત જ છે- દલિત જ રહેવાનો.

સાહેબથી કારકુનનું, શેઠથી નોકરનું, જમીનદારથી ખેડૂતનું, ખેડૂતથી મજૂર વગેરેનું જાણ્યે-અજાણ્યે દલન-શોષણ થઈ જ જતું હોય છે.

અરે ! અતિ સૂક્ષ્મ રીતે અવલોકન કરનારને, એક પરિવારમાં પણ પરસ્પર શોષણ થતું દેખાયા વગર નહિ રહે.

અરે જો શૂરવીર અને સામર્થ્યવાન હોઈએ તો આપણે પોતે પણ પોતાનું શોષણ કરી રહ્યા છીએ તે જોઈ શકીશું જ.

જીવ, જીવકે આશરે, જીવ કરત હૈં રાજ. એક જીવ બીજા જીવનું ભક્ષણ કરીને પણ અને રક્ષણ કરીને પણ રાજ્ય કરી શકે છે.

જ્યારે કોઈ સ્વયં જ, આનંદપૂર્વક પોતાનું દલન-શોષણ થવા દે ત્યારે તેમને ‘સેવક’ નામથી વિભૂષિત કરાતા હોય છે !

આનંદપૂર્વક પોતાનું શોષણ થવા દેનાર તૃપ્તિ અનુભવતા હોય છે, જ્યારે બળપૂર્વક જેનું શોષણ થાય તેઓ બળતરા મહસૂસ કરતા હોય છે.

આવું બધું વાંચીને કોઈને તૃપ્તિ તો કોઈને બળતરાનો અનુભવ થાય. અજવાળું અને અંધારું એ એક સિક્કાની બે બાજુ જેવાં છે.

શિયાળો

શિયાળામાં ભારે ખોરાક ઓછો પચે, કારણ કે ઠંડીના કારણે જઠરાગ્નિ થોડો મંદ હોય. પણ શિયાળામાં વ્યાયામ-શ્રમ વધુ કરી શકાય, પરસેવો વળે નહિ. તેથી જો, શિયાળામાં ખૂબ શ્રમ કરીએ, તો ભારે ખોરાક પચે. આ રહસ્ય બરોબર સમજવું જરૂરી છે.

ઉનાળામાં સૂર્યાગ્નિ-સૂર્યની ગરમી દ્વારા જઠરાગ્નિને મદદ મળે. પણ થોડો જ શ્રમ કરતા પરસેવો વળે.

‘શિયાળામાં ખૂબ પૌષ્ટિક ખોરાક લેવો જોઈએ’- એવી એક માન્યતા છે, પણ જો ખૂબ શ્રમ કરીને તેને પચાવી દઈએ, તો જ તે સાચી ઠરે.

સ્વાનુભવ

થોડાં વર્ષો પહેલાં, નવ દિવસની ‘ગાયત્રી સાધનાશિબિર’નું આયોજન કરવાનું હતું, ત્યારની આ વાત છે.

શિબિરને થોડા દિવસ બાકી રહ્યા અને ચિંતા થવા લાગી કે શું થશે? આવી શિબિરના આયોજનનો અનુભવ નથી. કેમ થશે, કેવી રીતે નિર્વિઘ્ને કાર્ય પૂર્ણ થશે? વિગેરે. બે દિવસ પછી પ્રેરક સ્વપ્ન આવ્યું:

‘ધર્મમેઘ’માં મારી રૂમમાં બારી પાસે ખાટલામાં સૂતો છું, કોઈએ બારીમાંથી રૂમમાં હાથ નાખ્યો અને મારા માથા પર હાથ ફરવા લાગ્યો. મેં બે હાથે તે હાથને પકડ્યો, તો તે હાથ પર બંગડીઓ પહેરેલી જણાણી. ત્યાં જ આંખ ખૂલી ગઈ. તે સ્વપ્ન પર વધુ વિચાર કરતાં જણાયુ કે માં ગાયત્રીજનો તે હાથ હતો. માંએ અમારા માથા પર વરદ-હસ્ત ફેરવીને આશિષ અને હિંમત બંને આપ્યાં.

તે અલૌકિક સ્વપ્ન જોયા પછી શિબિર બાબતે ભય કે ચિંતા ન રહ્યાં અને શિબિરની પૂર્ણાહુતિ ધામધૂમથી થઈ.

પત્રકારોએ તેને સત્યુગની શિબિર કહેલી.

કાર્ય-સંલગ્નતા

- યોગભિક્ષુ

અવારનવાર ડોક્ટરભિક્ષુજના ઘેર ભોજન-પ્રસાદ લેવાનું બને. ભોજન વખતે લગભગ ડો. કાંતિભાઈ (ડોક્ટરભિક્ષુજના નાના ભાઈ) હાજર હોય જ. અમે ભોજન કરતા હોઈએ, ત્યારે તેઓ અમને વધુમાં વધુ સગવડતા મળે તેના જ વિચારોમાં તલ્લીન હોય. જેમકે કોઈ વાટકીની વાનગી લેવા માટે અમારે થોડો લાંબો હાથ કરવો પડતો હોય તો તુરત તેમનું ધ્યાન ત્યાં જાય અને તુરત તે વાટકી અમારી નજીક મૂકી દે. દાળની વાટકીમાંથી જો અમે ઉપર-ઉપરથી પાતળી દાળ જ લેતા હોઈએ, તો તરત જ પાતળી દાળની વાટકી રસોડામાં જઈને લઈ આવે. શાકમાંથી અમુક જ શાકનું ફોડવું જો અમે લેતા હોઈએ તો તેઓ તુરત જ તે ફોડવાવાળા શાકની વાટકી હાજર કરી દે. દૂધપાકમાંથી જો અમે બદામ,

પિસ્તા વગેરે કાઢી નાખતાં હોઈએ, તો તેઓ તુરત તેના વિનાની દૂધપાકની વાટકી અમારા ભાણામાં મૂકી દે. અમારી થાળીમાંની પૂરી કે રોટલી ઠંડી થવાની અમે રાહ જોતા હોઈએ ત્યાં તો તેઓ ઠંડી રોટલી ઉપાડી લઈને બીજી ગરમ રોટલી મૂકી દે. આમ, ભોજનના પ્રારંભથી માંડીને ભોજનના અંત સુધી અમને જમાડવાના કાર્યમાં તેઓ તદ્દુપ-તલ્લીન થઈને જાણે સમાધિ લગાવી દે. ભોજનમાં પ્રારંભમાં નવશેકા પાણીથી હાથ ધોવડાવ્યા હોય તે ભોજનાન્તે પણ તે રીતે જ હાથ ધોવડાવીને બ્રહ્મ લઈને હાથધોવિણિયા (વૌશબેસિન) પાસે ઊભા હોય. અમે ભોજનકાર્ય બધું પતાવીને આરામ માટે ખાટલામાં બેસીએટલે તેઓ ‘જય નારાયણ’ કહીને વિદાય લે.

પોતાના કાર્યમાં જો આટલી સંલગ્નતા ન હોય, તો ડોક્ટર (સર્જન) થઈ જ ના શકાય. આવી વ્યક્તિઓ જો પોતાની સંલગ્નતાને ઈશ્વર તરફ વાળે મનુષ્યજન્મ સફળ કરવા તરફ વાળે તો તેમાં પણ ખૂબ ઝડપથી આગળ વધી જાય.

બહારગામ એક વખત એવું બન્યું કે જમતી વખતે પાણીનો લોટો ટેબલ પર દૂર મૂકેલો, થોડું જમ્યા પછી અમને પાણીની જરૂર પડી, એટલે જમાડવા માટે બાજુમાં ઊભેલા ભાઈને અમે નામ લઈને બોલાવ્યા, પણ તેઓનું ધ્યાન તો કાંઈ બીજે જ હતું. તેમનું ધ્યાન ખેંચવા અમે ખાલી વાટકી થાળીમાં ખખડાવી તોય તેમનું ધ્યાન અમારા તરફ ન ગયું.

પણ રસોડામાંથી એક બહેન દોડતાં આવી. આનું નામ જ “દુધિધાએ દોનોં ગયે, માયા મિલી ન રામ.”

ગીતામાં કહ્યું છે કે ‘યોગઃ કર્મણુ કૌશલમ્’. પોતાનું દરેક કાર્ય કુશળતાપૂર્વક કરવું જોઈએ. કાર્ય કુશળતાપૂર્વક કરવું હોય, તો કાર્યમાં તલ્લીનતા, તદ્દપતા, સાવધાનતા હોવી જોઈએ. બાકી તો ખાવું, પીવું અને પ્રજા ઉત્પન્ન કરવાનું કાર્ય તો પશુ-પક્ષીઓ પણ કરે છે. પરંતુ મનુષ્યની વિશેષતા એટલા માટે ગણાય છે કે તે કર્મથી કુશળતા સાધીને મોક્ષની પ્રાપ્તિ પણ કરી શકે છે. અનુભવીઓએ સાચું જ કહ્યું છે કે ‘એક સાધે સબ સાધે, સબ સાધે સબ જાય; જો તૂ સેવે મૂલ કો, ફૂલે-ફૂલે અઘાય.’”

ત્રેવડ ત્રીજો ભાઈ છે

- યોગભિક્ષુ

ધર્મભેદમાં સત્સંગ ચાલતો હતો. સૌ પ્રાર્થનામાં તલ્લીન હતાં. અમે પણ પ્રાર્થનાનો આનંદ લઈ રહ્યાં હતાં, પણ એક બહેન પ્રાર્થનાનો આનંદ છોડીને થોડી-થોડી વારે અમારા તરફ જોઈ લેતાં હતાં. તેની અમે નોંધ લીધી. હું પણ વિચારતો હતો કે આ બહેન શા માટે ફરીફરીને મારા તરફ જોતા હશે! સ્વાધ્યાય પૂરો થશે, ત્યારે તેમને કહીશ કે પ્રાર્થના વખતે તો કેવળ પ્રાર્થનામાં જ તલ્લીન થઈ જવું જોઈએ. બીજી બાજુ ધ્યાન ન આપવું જોઈએ. સ્વાધ્યાય પૂરો થતાં અમે તેમને તે બાબતમાં પ્રશ્ન કર્યો, તેનો જવાબ તેમણે આ પ્રમાણે આપ્યો-

“ગુરુજી! આપ જે ખુરશીમાં માથું ટેકવીને બેઠા છો, ત્યાં માથાની પાછળ રાખેલો નેપ્કિન ખૂબ જ જૂનો છે અને તેમાં બે કાણાં પડી ગયાં છે. એ જોઈને હું વિચારતી હતી કે હું આવતા ગુરુવારે બે નવાં નેપ્કિન લેતી આવું અને ગુરુજીને આપું, પણ ગુરુજી સ્વીકારશે કે કેમ? મારા મનમાં આ ગડમથલ ચાલતી હતી. તેથી મારું મન પૂરેપૂરું પ્રાર્થનામાં નહોતું.” મેં જવાબમાં કહ્યું કે હું તમારી નેપ્કિનની પ્રેમભેટ જરૂર સ્વીકારું એમાં શંકા રાખવાને કોઈ કારણ નથી. પણ થોડો ખુલાસો સૌને ઉપયોગી થઈ પડશે.

“પ્રથમ તો એ ખુલાસો કરું કે મારી પાસે બે ડઝન જેટલાં નેપ્કિન પડ્યાં છે. પણ આ જૂના નેપ્કિનથી પણ જે

કામ કરવાનું છે, તે બરાબર થાય છે. માથું અઢેલીને બેસવાથી ખુરશીને માથાનું ધાબું ન પડે એટલે નેપ્કિન રાખ્યાં છે, તે કામ બરાબર થાય છે. એમાં નેપ્કિનનું જૂનાપણું કે તેમાં કાણાં હોવાપણું કોઈ અડચણ કરતાં નથી. નવા નેપ્કિનની જરૂરત લાગશે ત્યારે જરૂર નવો કાઢીશું, આપણે કોઈને કાં ભેટ આપવી હોય તો નવી અને સારી હોય તે જ અપાય”. તેથી હું જૂની વસ્તુને ખૂબ કાળજીપૂર્વક અને પૂરેપૂરી વાપરું છું. નવી વસ્તુને કોઈને આપી શકાય તે માટે શક્ય હોય ત્યાં સુધી સાચવી રાખું છું. આ વાત પરથી અમને અમારાં પૂજ્ય બાનો સ્વભાવ યાદ આવે છે. તેઓ સારા ચોખાનો ડબો ભરીને રાખતાં અને સામાન્ય ચોખા ઘરમાં વાપરતાં. તેનો ખુલાસો કરતાં તેઓ કહેતાં કે સારા ચોખા મહેમાન આવે, ત્યારે કામ આવેને? આ ચાલુ ચોખાથી આપણે ઘરમાં ચાલે છે. પૂજ્ય બા અવારનવાર એક અતિ ઉપયોગી સૂત્ર બોલતાં કે ‘ત્રેવડ ત્રીજો ભાઈ છે.’ એટલે કે ત્રેવડ-કરકસર ત્રીજા ભાઈ જેટલી સહાયરૂપ નીવડે છે. બાકી તો એવું પણ બનતું હોય છે કે પોતાનાં પ્રેમીજનો, ભક્તજનો પાસેથી નવી-નવી વસ્તુઓ મેળવવા માટે જ જૂની વસ્તુઓ, જૂના પ્રદર્શનની યુક્તિ થતી હોય છે અથવા તો એ રીતે પોતાની ત્યાગ ભાવનાનું પ્રદર્શન પણ થતું હોય છે.

‘ત્રેવડ ત્રીજો ભાઈ છે’ એ સૂત્ર ગૃહસ્થાશ્રમ માટે ખરેખર સોનેરી સૂત્ર છે. જીવનપાથેય સમાન છે. કુટુંબનો દરેક સભ્ય આ સૂત્રને જીવનમાં અપનાવે-આચરે તો ઘણો મોટો ભોજ કુટુંબ પરનો ઓછો થઈ જાય અને તો વધુ ધન પ્રાપ્ત કરવા માટે મોટાં કાર્યો કરવામાંથી મુક્ત રહી શકાય. ત્રેવડપૂર્વક સંસાર-વહેવાર ચલાવવો એ પણ એક મહાન કળા છે. અને આવી કળાનું આચરણ કરવામાં અલૌકિક આનંદની પ્રાપ્તિ થાય છે. આપણી ત્રેવડને જોઈને કોઈ આપણને વેદિયા, ચીકણા, બૂચિયા કે ગુંદરિયા કહે તો પણ આપણે. ખળભળી જવું જોઈએ નહિ. ઓછી સમજ, ઘમંડ અને દેખાદેખીના કારણે ત્રેવડવાળાને ચીકણા કહેવાવાળાની સ્થિતિ છેવટે કેવી થાય છે તે તો ‘પાઘડીનો વળ છેડે આવે’ ત્યારે જ ખબર પડે છે. બહેનોમાં જો ત્રેવડનો ગુણ કેળવાય તો તે પરિવાર માટે કલ્પવૃક્ષનું કામ કરે છે. ‘ટીપે-ટીપે સરોવર ભરાય’ એ ન્યાયે ત્રેવડવાળા લોકો પરિવાર, દેશ અને દુનિયા માટે ઘણું સુંદર

અને આશ્ચર્યજનક કાર્ય કરી શકે છે. આ વાતની સાથે શ્રી બાલકોબા ભાવે સાથેનો એક પ્રસંગ યાદ આવી જાય છે. ઉરુલિકાંચન તેમને મળવા ગયો, ત્યારે તેઓ એક આંખ બંધ રાખીને એક આંખે જ વાંચતા હતા. તે બાબતનો ખુલાસો કરતાં તેમણે કહ્યું કે એક આંખથી ચાલતું હોય, તો બે આંખ શા માટે વાપરવી જોઈએ? લોકોના આવેલા પત્રોની એક બાજુની કોરી બાજુનો તેઓ લખવામાં ઉપયોગ કરતા હતા. તેઓ કહેતા કે રાષ્ટ્રની સંપત્તિને ખૂબ સંભાળપૂર્વક વાપરવી જોઈએ.

જીવનમાં ઝીણી-ઝીણી બાબતોમાં ખૂબ સાવધાન રહીશું, તો શાંતિ આપણાં ચરણ ચૂમતી આવશે. પણ આપણે તો ‘કાંખમાં છોકરું ને બહાર ગોતવા જવું’ જેવું કરીએ છીએ. બુદ્ધિની અવળચંડાઈના કારણે હરદ્વારની ગંગાજી દૂર લાગે છે અને ઘરે આવેલાં ગંગાજી ‘ગંગાજી’ નથી લાગતાં. ‘ગામનો જોગી જોગટો’ નહિ લાગે તો જ તેનો પૂરો લાભ મેળવી શકીશું.” અસ્તુ.

કર્મનો અટલ નિયમ

- યોગભિક્ષુ

મનુષ્યમાત્ર સુખને - દીર્ઘ સુખને ઈચ્છે છે. પણ કેવી રીતે તે પ્રાપ્ત થશે, તેની તેને ખબર નથી. “સારાં કર્મોથી સુખી થવાય અને ખરાબ કર્મોથી દુખી થવાય” એ કર્મના અટલ નિયમને જ્યાં સુધી મનુષ્ય માનતો નથી, ત્યાં સુધી તે તેનું પાલન કરતો નથી અને જ્યાં સુધી તેનું પાલન કરતો નથી, ત્યાં સુધી તે સુખી થઈ શકતો નથી. સત્કર્મો કરવાથી પુણ્ય થાય છે અને પુણ્યથી સુખી થવાય છે: અસત્કર્મો કરવાથી પાપ લાગે છે અને પાપથી દુખી થવાય છે, એમ શાસ્ત્રો સમજાવે છે. સ્વર્ગ અને નર્ક એ પણ સુખ અને દુખના જ પર્યાયવાચી શબ્દો છે. અતિ સૂક્ષ્મ વિષયોને પણ સરળતાથી સમજી શકાય તે માટે શાસ્ત્રો અને આપ્તજનો અનેક યુક્તિપ્રયુક્તિઓનો પ્રયોગ કરે છે. કર્મના અટલ નિયમને અતિ સરળતાથી નીચે મુજબ સમજાવે:

પોતાની પાચનશક્તિનો ખ્યાલ ન રાખીને સ્વાદવશ અતિ ભોજન કરી લઈએ અને પેટમાં દુખવા આવે તો તેનું સાચું પ્રાયશ્ચિત્ત એક એકટામું અથવા એક ઉપવાસ છે. વધુ ભોજન કરવાથી જો પેટમાં દુઃખવા આવે તો તેનો સાચો ઉપાય દવા નથી. ઉપવાસરૂપી સાચો ઉપાય કરવાને બદલે જો દવા ખાઈને પેટપીડા મટાડીશું, તો ફરીફરીને વધુ ભોજન કરવાનું પાપ કરતા જ રહીશું અને એ રીતે લાંબા સમયે અસાધ્ય રોગમાં ફસાઈ જઈશું. અપરાધ મુજબનું પ્રાયશ્ચિત્ત હોય તો જ દીર્ઘ લાભ પ્રાપ્ત કરી શકાય. એક વખત દવાથી સાજા થઈશું, એટલે પછી અતિ ભોજનથી દુખી થવાનો ડર નહિ રહે. “પેટમાં દુખશે તો દવા છે જને!” એમ માની સતત પેટ પર અત્યાચાર કરતા જ રહીશું અને અસાધ્ય રોગમાં પહોંચી જઈશું.

કર્મના નિયમોને જે સમજતા નથી કે સમજવા છતાં તેને જીવનમાં ઉતારતાં નથી, તે ખરેખર કરમ-ભમરાળા છે, મંદભાગી છે.

ગુરુ-સંતો પાસેથી તો ખૂબ સાંભળીએ છીએ કે સત્કર્મોથી સુખની અને અસત્કર્મોથી દુઃખની પ્રાપ્તિ થાય છે. તેઓ તો પોકારી-પોકારીને આ વાતની આપણને અવારનવાર યાદ આપતા રહે છે. છતાંય આવી વાતો નિયમિત સાંભળનારાઓ સદાય દુઃખી રહ્યા કરે છે, કારણકે તેઓની મનઃસ્થિતિ વિકૃત છે. તે શ્રોતાઓ આ પ્રમાણે વિચારતા હોય છે:

(૧) કહેનારાઓ તો કહે એટલે કાંઈ બધું સાચું માની લેવાય? આવી બધી વાતો તો ઉપજાવી કાઢેલી છે; આ બધાં તો પેટ ભરવાનાં પાખંડ છે, પ્રપંચ છે. જો સત્કર્મોથી સુખી થવાનું હોય, તો ઉપદેશ આપનારા કેમ સત્કર્મો કરીને સુખી નથી થઈ જતા?! તેઓ કેમ દુઃખી થતા જોવામાં આવે છે? વગેરે-વગેરે.

જવાબ : ડોક્ટર બીમાર હોય તો શું આપણે તેમની પાસેથી દવા નથી લેતા અને તેથી સાજા નથી થતા? તન-મન-ધન કે બીજી કોઈ પરિસ્થિતિની કમજોરીના કારણે ડોક્ટર પોતાના રોગ ન મટાડી શકતા હોય, તેથી શું તેઓ બીજાના રોગ પણ ન મટાડી શકે? કે જેમને ઉપર્યુક્ત એકેય પ્રકારની કમજોરી નથી.

ધૂમ્રપાન કરવાથી નુકસાન થાય છે, તે વાત ડોક્ટર જાણતા હોય પરંતુ પોતે તે છોડી શકતા ન હોય તેથી શું પોતાના દર્દીને પણ ધૂમ્રપાન છોડવાનું ન કહે? દર્દી, ડોક્ટર કરતાં મજબૂત મનનો હોય, તો તેમના કહ્યા પ્રમાણે વર્તીને જરૂર લાભ મેળવી શકે છે.

(૨) અમુક શ્રોતાવર્ગ એવો હોય છે કે જેઓ આવી વાતો તો સતત સાંભળ્યા કરે છે પણ એમ જ માનતા હોય છે કે આ બધી વાતો તો બીજાઓ માટે છે, આપણા માટે નહીં.

આપણું જીવન તો બરાબર છે; બીજાઓને આ વાતોનું પાલન કરવાની જરૂરિયાત છે, આપણે નહીં.

(૩) અમુક શ્રોતાવર્ગ એવો હોય છે કે જેને સત્કર્મોથી સુખી થવાની વાતો સાચી તો લાગે છે અને નિર્ણય પણ કરે છે કે આવતી કાલે જરૂર પાલન કરીશું પણ તેમની 'આવતી કાલ' કદી આવતી જ નથી અને દુઃખો આવી પડે છે, તેથી તેઓ દુઃખી રહ્યા કરે છે.

(૪) અમુક શ્રોતાવર્ગ એવો હોય છે કે જેમને સત્કર્મોની વાતો સાચી લાગવા છતાંય મનની અતિ કમજોરીના કારણે તેનું પાલન કરી શકતા નથી. હાલના ભોગવેલા અતિ અલ્પ સુખના બદલામાં થોડા સમય પછી ઘણું મોટું દુઃખ ભોગવવું પડશે, એમ જાણતા હોવા છતાંય હાલના સુખના પ્રલોભનને છોડી શકતા નથી! જ્યારે દુઃખમાં તરફડતા હોય ત્યારે નક્કી કરે કે હવે કદી દુઃખ પડે એવું કર્મ કરવું નથી. પરંતુ દુઃખ પૂરું થતાંની સાથે જ પાછા જૈસે થે; દર્દ મટ્યું ને વૈઘ વેરી.

એક અતિ અલ્પ સુખને સામે ઊભેલું જુએ, એટલે તેને ભોગવવા એટલા તલપાપડ થઈ જાય કે તેની પ્રતિક્રિયારૂપે આવતી કાલે ઘણું મોટું દુઃખ આવી પડવાનું હોય તે પણ તેમને દેખાય નહીં; સુખ ભોગવવાની લાલચમાં તેઓ એટલા બધા વિવેકાંધ થઈ જાય અને કદાચ દેખાય તોપણ આ રીતે મનને મનાવી લે કે કાલે ભલે જે થવાનું હોય તે થાય, આજે તો જલસા કરી લો, કાલ કોણે દીઠી? પરંતુ ચોવીસ કલાક પછી જ ફૂંકાડા મારતી કાલ સામે આવીને ઊભી રહે અને દુઃખનાં ગાંસડા-પોટલાં ખોલવા માંડે છે. આ લોકો આવી રીતે સતત દુઃખી રહે છે.

(૫) અમુક શ્રોતાવર્ગ એવો હોય છે, જેમની મનઃસ્થિતિ અસ્થિર હોય છે. તેઓને સત્કર્મોથી સુખી થવાની વાતો થોડો સમય સાચી લાગે છે અને થોડો સમય ખોટી. તેથી તેઓ થોડો સમય નિયમોનું પાલન કરીને સુખી થાય છે અને થોડો સમય સ્વચ્છંદી બનીને દુઃખી થાય છે.

श्रीश्वर का बोधक (नाम) प्रणव/ओम् है ।

(समाधिवाद के सूत्रों का सामान्यवाद)

- (२४) क्लेश, कर्म, कर्मफल और वासना जिसमें नहीं है ऐसा पुरुषविशेष/चेतनविशेष श्रीश्वर है ।
- (२५) श्रीश्वर संपूर्ण सर्वज्ञ है ।
- (२६) श्रीश्वर पूर्वकाल के गुरुओं के भी गुरु है और कल की मर्यादा से (जन्म-मृत्यु से) पर है ।
- (२७) श्रीश्वर का नाम प्रणव/ओम् है ।
- (२८) अर्थ के चिन्तन सहित ओम् का जप करना ।
- (२९) चिन्तन सहित जप करने से अन्तरायों का अभाव और आत्मसाक्षात्कार होता है ।

● दृष्टना उद्देशो

(१) सर्वव्यापक परम सूक्ष्म चेतन तत्त्व के जेनुं नाम प्रणव (ओम्-ॐ) छे तेनी प्रतीति जहुजनसमाजने कराववानो प्रयत्न करवो. (२) 'योग'नो प्रचार, प्रसार अने संशोधन करवा प्रयत्न करवो. (३) समाजनुं नैतिक धोरण ठिंयुं लाववा माटे साहित्य द्वारा आध्यात्मिक ज्ञाननो प्रचार अने प्रसार करवानो प्रयत्न करवो. (४) आ उपरांत 'जहुजनहिताय-जहुजनसुखाय'ने लगतां कार्यों, जेवां के, केणवणी, तबीजी सारवार वगैरे करवा माटे प्रयत्न करवो.

● પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજશ્રી સાથેનાં પ્રેરક પ્રસંગો - સંસ્મરણો સંક્ષિપ્તમાં આવકાર્ય છે.

● “ઓમ્ પરિવાર”ની કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓ વિશેની માહિતી પણ સંક્ષિપ્તમાં આવકાર્ય છે.

નોંધ : જગ્યા-મર્યાદાને કારણે અન્ય કૃતિ-સામગ્રી સ્વીકારી શકાતી નથી.

- રુતમ્ભરા સંપાદન સમિતિ

Registrar of News Papers of India
under Regd. No. 48770/90
L-5/131/PTY./34/90-91

આદ્ય સંસ્થાપક તથા આઢ્યાત્મિક વડા
પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રી યોગભિક્ષુજી

PRINTED & PUBLISHED BY :-
Dr. S. S. Bhikshu for

લવાજમદર :

ત્રિવાર્ષિક સભ્ય (ભારતમાં) ... ₹ ૧૦૦-૦૦

આજીવન સભ્ય (ભારતમાં) ... ₹ ૫૦૦-૦૦

ત્રિવાર્ષિક સભ્ય (પરદેશમાં) ... \$ ૫૦-૦૦

આજીવન સભ્ય (પરદેશમાં) ... \$ ૧૫૦-૦૦

છૂટક નકલની કિંમત ... ₹ ૧૦-૦૦

**AUMGURU PREMSAMARAPANDHYANBHIKSHU
PARIVAR TRUST**

(Reg. No. E/4416 Date 11-5-81)

From :- 3/B, Paliadnagar Society,
Naranpura, Ahmedabad-13

Printed at : Shardul Printing Press

Hon. Editor : Minish Patel

I.T.Exe. DIT (E)/80G(5) / 252 / 2008-09

લવાજમ મોકલવાનું કે રુતમ્ભરાને લગતો

પત્રવ્યવહાર કરવાનું સ્થળ :

ડૉ. સોમાભાઈ એ. પટેલ (ડૉ. સ.સ. ભિક્ષુ)

૩/બ, પલિયડનગર, દર્પણ સર્કલ પાસે,

સેન્ટ ઝેવિયર્સ હાઈસ્કૂલ રોડ,

નારણપુરા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૩

☎ ૦૭૯ ૨૭૯૧૧૧૯૫ 📠 ૯૮૨૫૪૪૩૬૪૨

સૂચના :-

(૧) લવાજમ ચેક, ડ્રાફ્ટ અથવા મનીઓર્ડર દ્વારા “ઓમ્ગુરુ પ્રેમસમર્પણઘ્યાનભિક્ષુ પરિવાર ટ્રસ્ટ” ના નામે મોકલવું. સાથે આપનું પૂરું નામ, સરનામું શુદ્ધ અક્ષરોમાં લખી મોકલવાં.

(૨) જે સભ્યના રહેઠાણનું રુતમ્ભરા અંક મોકલવાનું સ્થળ બદલાયું હોય તેમણે તેમના નવા રહેઠાણનું પૂરું સરનામું L.M. નંબર સાથે લખી મોકલવું, જેથી વ્યવસ્થાપકો દ્વારા અંક મોકલવામાં સરળતા રહે.

Web : www.yogabhikshu.org
E-mail : aumparivar@yahoo.com

Facebook : [yogabhikshu.aumparivar](https://www.facebook.com/yogabhikshu.aumparivar)
Playstore App. : [Guru Vatsalya](https://play.google.com/store/apps/details?id=com.guruvatsalya)